

«Это смерть подлетает ко мне»

Поэты и поэтессы из России и Украины
против войны

подборка, перевод, вступление: Ксения Калаидзиду

«Ο θάνατος ερχόταν προς το μέρος μου πετώντας»

Ποιητές και ποιήτριες από τη Ρωσία και την Ουκρανία
κατά του πολέμου

επιλογή, μετάφραση, πρόλογος: Ξένια Καλαϊτζίδου

Вступление

Стихотворения, вошедшие в это издание, принадлежат к разным периодам и обусловлены разными историческими ситуациями. Четыре поэта XX века и тринадцать XXI века из России, Украины и Белоруссии объединяют свои голоса против ужаса мировых войн — опыта I и II и угрозы III — в общей, хотя и невольной, попытке сохранить память и что-то человеческое в мета-эпохе непрерывных изменений, тревоги и тотального отчуждения. Несмотря на то, что их разделяют почти 100 лет, поэты и поэтессы, такие разные по происхождению, выражают в своих строчках одни и те же чувства перед наступлением дистопии: страх и гнев, ностальгию и разочарование, чувство вины, но и надежду. Надежда рождается из поступков смелых, а потому важно, чтобы она была выражена, хотя бы с помощью этого издания.

Несомненно, ещё слишком рано для попыток отобразить все аспекты коллективной травмы, нанесённой этой войной, но уже есть немаловажные примеры, число которых растёт с каждым днём, обнаруживая глубинные мысли и неизвестные до сих пор стороны нашего «я». Эта война готовилась много лет, тайно, но и явно, так что нынешнее кровопролитие — не более, чем верхушка айсберга. Здесь жертвы насильственного передела постсоветского пространства встречаются, несмотря на разность мнений и мест рождения, даже вопреки им. Так вышло, что «местом встречи» стал для них главный язык одной из некогда всесильных империй бывшего биполярного мира, остающийся, тем не менее, общим для многих национальностей. На страницах этой краткой, но содержательной антологии можно познакомиться с поэтами и поэтессами из разных областей задействованных в конфликте стран; заслуженными, но и теми, кого местное литературное сообщество обошло стороной; с разной судьбой и разной позицией относительно «игроков» геополитической шахматной партии. Но одно их всех объединяет — это отвращение к войне.

Цель этой книги — не создание апологии, не покаяние и не оправдание кого-либо. И не восстановление памятников мирового культурного наследия, которые сейчас сжигаются на кострах в метрополиях Европы только из-за русского происхождения их создателей, хотя и принадлежат всему человечеству. И даже не доказательство большей доли правоты той или иной стороны, ввязанной в эту кровавую бойню. Возьмём за данность человечность и здравый смысл читателей этой книги, которые будут смотреть на рождающийся сейчас новый мир внимательным и, насколько это возможно, спокойным взглядом. Здесь нет готовых ответов. Здесь даже нет претензий на попытки «помирить» стороны, поскольку открытая сейчас в Украине рана — это «самая глубокая рана», как написал бы салоникский поэт Динос Христианопулос, имея в виду сознание беженцев и их потомков. Эта рана глубока и, возможно, неизлечима.

Цель этой небольшой антологии — дать возможность прислушаться к рассказам очевидцев. Прочесть в сердцах людей по обе стороны границы диахронное и общечеловеческое желание мира. Понять, где находятся его корни и в чём особенность условий его образования. Проявить эмпатию и сопереживание к поэтам и поэтессам, а также к представляемым ими народам в их отчаянии, но и в их храбрости. Увидеть общие черты, избегая сравнений и наложения ответственности. Найти способ снова сказать всем вместе и без особых предпосылок само собой разумеющееся:

Нет войне.

Πρόλογος

Τα ποιήματα που συμπεριλήφθηκαν στην ανά χείρας έκδοση ανήκουν σε διαφορετικές ιστορικές περιόδους και διέπονται από διαφορετικές συνθήκες. Τέσσερις ποιητές του 20ού αιώνα και δεκατρείς του 21ου από τη Ρωσία, την Ουκρανία και τη Λευκορωσία ενώνουν τις φωνές τους ενάντια στη φρίκη των παγκόσμιων πολέμων —την εμπειρία του Α' και του Β' και την απειλή του Γ'— σε μια έστω και ακούσια κοινή προσπάθεια να περισώσουν τις μνήμες και το ανθρώπινο στοιχείο σε μία μετα-εποχή ρευστότητας, αγωνίας και ολοκληρωτικής αλλοτρίωσης. Παρά τα σχεδόν 100 χρόνια που τους χωρίζουν, οι ποιητές και οι ποιήτριες διαφορετικών καταβολών αποτυπώνουν στους στίχους τους τα ίδια συναισθήματα μπροστά στην επέλαση της δυστοπίας: φόβο και θυμό, νοσταλγία και απογοήτευση, ενοχές αλλά και ελπίδα. Η ελπίδα πηγάζει από τις πράξεις των τολμηρών και γι' αυτό είναι σημαντικό να εκφραστεί, ακόμα και μέσω αυτής της έκδοσης.

Είναι αναμφισβήτητο νωρίς για να αποτυπωθεί επαρκώς το συλλογικό τραύμα αυτού του πολέμου, ωστόσο υπάρχουν ήδη σημαντικά δείγματα γραφής που καθημερινά αυξάνονται, ανασύροντας στην επιφάνεια ενδόμυχες σκέψεις και άγνωστες έως τώρα πτυχές του εαυτού μας. Αυτός ο πόλεμος προετοιμαζόταν εδώ και αρκετά χρόνια, υπογείως μα και έκδηλα, ενώ η τωρινή αιματηρή σύγκρουση δεν είναι παρά μόνο η κορυφή του παγόβουνου. Εδώ τα θύματα της βίαιης αναδιανομής του μετασοβιετικού χώρου συναντιούνται παρά και ενάντια στις διαφορές απόψεων και καταγωγής. Τυχαίνει ο «τόπος» αυτής της συνάντησης να είναι η κυρίαρχη γλώσσα μιας κάποτε πανίσχυρης αυτοκρατορίας του πάλαι ποτέ διπολικού κόσμου, η οποία, παρά το χαρακτηριστικό της αυτό, παραμένει κοινή μεταξύ αρκετών εθνοτήτων. Στις σελίδες αυτής της σύντομης αλλά περιεκτικής ανθολογίας μπορεί να γνωρίσει κανείς ποιητές και ποιήτριες από διάφορες περιοχές των εμπλεκόμενων χωρών, αναγνωρισμένους αλλά και αδικημένους από τους λογοτεχνικούς κύκλους του τόπου τους, με διαφορετική μοίρα όπως και με διαφορετική στάση απέναντι στους «παίκτες» της γεωπολιτικής σκακιέρας. Αν όμως κάτι τους ενώνει, είναι η απέχθεια απέναντι στον πόλεμο.

Σκοπός αυτού του βιβλίου δεν είναι να καταθέσει μια απολογία ή μια δήλωση μετάνοιας. Δεν είναι να αποκαταστήσει τα μνημεία της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς που τώρα ρίχνονται στην πυρά των μητροπόλεων της Ευρώπης λόγω της ρωσικής καταγωγής των δημιουργών τους, παρότι ανήκουν σε όλη την ανθρωπότητα. Ούτε είναι να αποδείξει ποια από τις πλευρές που εμπλέκονται σε αυτήν την αιματηρή σύγκρουση έχει περισσότερο δίκιο. Ας θεωρήσουμε ως δεδομένες την ανθρωπιά και την κριτική σκέψη των αναγνωστών του, που θα αντικρίσουν τον καινούριο κόσμο ο οποίος βρίσκεται τώρα στα σπάργανα, με προσεκτική και ψύχραιμη, όσο το δυνατόν, ματιά. Δεν υπάρχουν έτοιμες απαντήσεις εδώ. Δεν υπάρχουν καν αξιώσεις για προσπάθεια συμφιλίωσης, καθώς η πληγή που άνοιξε στην Ουκρανία είναι «η πιο βαθιά πληγή», όπως θα έγραφε ο ποιητής της Θεσσαλονίκης Ντίνος Χριστιανόπουλος. Πληγή μεγάλη και πιθανόν ανίατη.

Σκοπός αυτής της μικρής ανθολογίας είναι να μας κάνει να ακούσουμε τις μαρτυρίες. Να αναγνώσουμε στις καρδιές των ανθρώπων εκατέρωθεν των συνόρων τη διαχρονική και πανανθρώπινη επιθυμία για ειρήνη. Να αντιληφθούμε την προέλευσή της και τις ειδικές συνθήκες κάτω από τις οποίες διαμορφώθηκε. Να ενσυναιθανθούμε τους ποιητές, τις ποιήτριες και συνάμα τους λαούς αυτούς στην απόγνωσή τους και στη δύναμή τους. Να εντοπίσουμε τα κοινά χαρακτηριστικά αποφεύγοντας τις συγκρίσεις και τις αποδόσεις ευθυνών. Να βρούμε έναν τρόπο να ξαναπούμε μαζί, χωρίς προϋποθέσεις, το αυτονόητο:

Όχι στον πόλεμο.

Поэты XX века

Ποιητές του 20ού αιώνα

Арсений Тарковский

Арсений Тарковский (1907-1989), «последний поэт Серебряного века», писал стихи с детства, но прославился как поэт, когда ему было за 50, так как работал переводчиком среднеазиатской и кавказской литературы. Некоторые его стихотворения были прочитаны в кинокартинах его сына, режиссёра Андрея Тарковского, таких как «Зеркало», «Сталкер» и «Ностальгия». Во время ВОВ, с 1941 по 1943 год, он был военкором и покинул фронт из-за тяжёлого ранения, которое привело к ампутации ноги.

Иван до войны проходил у ручья,
Где выросла ива неведомо чья.
Не знали, зачем на ручей налегла,
А это Иванова ива была.
В своей плащ-палатке, убитый в бою,
Иван возвратился под иву свою.
Иванова ива,
Иванова ива,
Как белая лодка, плывёт по ручью.

Немецкий автоматчик подстрелит на дороге,
Осколком ли фугаски перешибут мне ноги,
В живот ли пулю влепит эсесовец-мальчишка,
Но все равно мне будет на этом фронте крышка.
И буду я разутый, без имени и славы
Замерзшими глазами смотреть на снег кровавый.

Меня хватило бы на все живое —
И на растения, и на людей,
В то время умиравших где-то рядом
В страданиях невыносимых, как Марсий,
С которого содрали кожу. Я бы
Ничуть не стал, отдав им жизнь, бедней
Ни жизнью, ни самим собой, ни кровью,
Но сам я стал как Марсий. Долго жил
Среди живых, и сам я стал как Марсий.

Αρσένι Ταρκόφσκι

Ο Αρσένι Ταρκόφσκι (1907-1989), «ο τελευταίος ποιητής του Αργυρού αιώνα», έγραφε από παιδί αλλά έγινε γνωστός ως ποιητής σε ηλικία άνω των 50, ενώ έβγαζε τα προς το ζην ως μεταφραστής Ασιατών και Καυκάσιων ποιητών. Ποιήματά του έχουν διαβαστεί σε κινηματογραφικά έργα του γιου του, σκηνοθέτη Αντρέι Ταρκόφσκι, όπως στα Καθρέφτης, Στάλκερ και Νοσταλγία. Διετέλεσε πολεμικός ανταποκριτής από το 1941 ως το 1943, ώσπου τραυματίστηκε βαριά με αποτέλεσμα να του ακρωτηριάσουν το πόδι.

Πριν απ' τον πόλεμο, κοντά σ' ένα ρέμα περαστικός
ήτανε ο Ιβάν, εκεί όπου φύτρωσε ιτιά — δεν ήταν κανενός
και το ρέμα εσκέπασε, δίχως να μάθει κανείς το γιατί.
Στον Ιβάν αφιερωμένη η ιτιά ήταν αυτή.
Σκοτωμένος σε μάχη, μ' αδιάβροχο στρατιωτικό
κάτω απ' την ιτιά του γύρισε ο Ιβάν εν λευκώ.
Του Ιβάν η ιτιά,
του Ιβάν η ιτιά
επιπλέει στο ρέμα σαν βαρκάκι λευκό.

Μπορεί στον δρόμο Γερμανός μ' αυτόματο να με γαζώσει,
μπορεί θραύσμα εκρηκτικών τα πόδια να μου κόψει,
μπορεί πιτσιρικάς μια σφαίρα στην κοιλιά μου να φυτέψει,
μα είτε έτσι είτε αλλιώς, από το μέτωπο αυτό δεν θα επιστρέψω.
Και δίχως όνομα και δίχως δόξες, με μάτια παγωμένα
ξυπόλυτος θα μείνω να κοιτάζω χιόνια ματωμένα.

Θα ήμουν αρκετός για ό,τι ζωντανό,
φυτά κι ανθρώπους που εκείνο τον καιρό
κάπου εκεί κοντά αργοπεθαίνουν
μ' ανείπωτα μαρτύρια σαν τον Μαρσύα
που ζωντανό τον έγδαραν. Δεν θα γινόμεν
διόλου φτωχότερος από αίμα, ζωή ή εαυτό,
αν τη ζωή μου εγώ τους χάριζα.
Όμως Μαρσύας έγινα κι εγώ. Ζούσα καιρό
στους ζωντανούς ανάμεσα και έγινα Μαρσύας.

Сергей Есенин

Сергей Есенин (1895-1925) был поэтом-бунтарём с бурной жизнью, несколько раз менявшим направление своего пути в литературе: «крестьянский поэт» в национальном костюме, затем советский богемный поэт и основатель имажинизма и, наконец, поэт независимый и непричастный к какой-либо школе, «певец новой жизни», сосредоточенный на исторических и революционных темах. Следующий отрывок — из поэмы «Анна Снегина», в которой поэт-лирический герой вспоминает первую любовь и повествует о судьбе родной деревни в урагане войн и революций. Это произведение — одно из последних написанных им перед тем, как свести счёты с жизнью.

...Война мне всю душу изъела.
За чей-то чужой интерес
Стрелял я в мне близкое тело
И грудью на брата лез.

Я понял, что я — игрушка,
В тылу же купцы да знать,
И твердо простившись с пушками,
Решил лишь в стихах воевать.

Я бросил мою винтовку,
Купил себе «липу», и вот
С такою-то подготовкой
Я встретил семнадцатый год.

Свобода взметнулась неистово.
И в розово-смердном огне
Тогда над страной калифствовал
Керенский на белом коне.

Война «до конца», «до победы».
И ту же сермяжную рать
Прохвосты и дармоеды
Сгоняли на фронт умирать.

Но все же не взял я шпагу...
Под грохот и рев мортир
Другую явил я отвагу —
Был первый в стране дезертир...

Σεργκέι Γιεσένιν

Ο Σεργκέι Γιεσένιν (1895-1925) υπήρξε αντισυμβατικός ποιητής με πολυτάραχη ζωή, ο οποίος άλλαξε αρκετές φορές κατεύθυνση στη λογοτεχνική του διαδρομή: «αγροτικός ποιητής» με παραδοσιακή φορεσιά, ύστερα μποέμ σοβιετικός ποιητής και ιδρυτής του Εικονισμού (Imagínism) και τέλος, αδέσμευτος ποιητής χωρίς σχολή, «τραγουδιστής της νέας ζωής», που επικεντρώνεται σε ιστορικά και επαναστατικά θέματα. Το παρακάτω απόσπασμα είναι από το μεγάλο ποιητικό έργο Άννα Σνέγκινα, όπου ο ποιητής αναπολεί τον πρώτο του έρωτα και εξιστορεί την τύχη του χωριού του στον κυκεώνα των πολέμων και των επαναστάσεων. Είναι ένα από τα τελευταία έργα που έγραψε πρινβάλει τέλος στη ζωή του.

Τα σωθικά μου τρώει ο πόλεμος.
Προς όφελος κάποιου άλλου
έναν πλησίον μου πυροβόλησα,
βγήκα κατά αδερφού ναβάλω.

Παιχνίδι στα χέρια τους ήμουν,
των πλουσίων που έμειναν πίσω,
με στίχους άρχισα πόλεμο,
τα όπλα είπα να χαιρετίσω.

Παράτησα το τουφέκι
κι αγόρασα τα «χαρτιά»,
με μια προετοιμασία τέτοια
αντάμωσα το '17.

Αγώνων σηκώθηκε δίνη
και από φωτιά και καπνό
η χώρα μας βρήκε χαλίφη
Κερένσκι με άτι λευκό.

Ήθελαν «μέχρι τέλους», «με νίκη»,
να πολεμούν οι φτωχοί
που οι πανούργοι κηφήνες
τους έριχναν στη σφαγή.

Να πάρω τη λόγχη δεν βιάστηκα
στο άκουσμα των κανονιών
και δήλωσα λιποτάκτης,
ο πρώτος σε γη μαχητών!

Евгений Евтушенко

Евгений Евтушенко (1932-2017) — один из самых известных на Западе советских поэтов 50-ых и 60-ых годов. Поэт-«шестидесятник», один из тех, кто воспользовался хрущевской «оттепелью» и писал на острые социальные темы. В 1968 году подписал вместе с другими представителями творческой интеллигенции письмо в ЦК Компартии против ввода войск в Чехословакию. Следующее же стихотворение было написано в 1961 году, когда мир находился на пороге ядерной войны, и было своего рода ответом западным пропагандистам, показывавших русских как кровожадных оккупантов. И всё же, советское руководство не одобрило стихотворения, посчитав его пацифистским, в то время как официальный курс был на воспитание ненависти к буржуазному обществу и его ценностям.

Хотят ли русские войны?..

Хотят ли русские войны?

Спросите вы у тишины
над ширью пашен и полей
и у берез и тополей.

Спросите вы у тех солдат,
что под березами лежат,
и пусть вам скажут их сыны,
хотят ли русские войны.

Не только за свою страну
солдаты гибли в ту войну,
а чтобы люди всей земли
спокойно видеть сны могли.

Под шелест листьев и афиш
ты спишь, Нью-Йорк, ты спишь, Париж.

Пусть вам ответят ваши сны,
хотят ли русские войны.

Да, мы умеем воевать,
но не хотим, чтобы опять
солдаты падали в бою
на землю грустную свою.

Спросите вы у матерей,
спросите у жены моей,
и вы тогда понять должны,
хотят ли русские войны.

Γιεβγκένι Γιεφτουςένκο

Ο Γιεβγκένι Γιεφτουςένκο (1932-2017) υπήρξε ένας από τους πιο δημοφιλείς και γνωστούς στη Δύση ποιητές της Σοβιετικής Ένωσης τις δεκαετίες του 1950 και του 1960. Ανήκει στη λογοτεχνική «γενιά του '60», η οποία επωφελήθηκε από τη χαλάρωση των μέτρων λογοκρισίας από τον Χρουστσόφ και έγραφε για φλέγοντα κοινωνικά ζητήματα. Το 1968 συνυπέγραψε την επιστολή διανοουμένων προς την ηγεσία της ΕΣΣΔ ενάντια στην επέμβαση στην Τσεχοσλοβακία. Το παρακάτω ποίημα γράφτηκε το 1961, με τον κόσμο να βρίσκεται στα πρόθυρα ενός πυρηνικού πολέμου, ως απάντηση στους δυτικούς προπαγανδιστές που πρόβαλλαν τους Ρώσους ως μοχθηρούς εισβολείς. Ωστόσο, η σοβιετική ηγεσία της εποχής δεν ενέκρινε το ποίημα θεωρώντας το πασιφιστικό, ενώ η προτεραιότητα ήταν να καλλιεργηθεί το μίσος για τις αστικές κοινωνίες και αξίες.

Θέλουν οι Ρώσοι τη σφαγή;

Θέλουν οι Ρώσοι τη σφαγή;
Έτσι ρωτήστε τη σιγή
που βασιλεύει στους καπνούς,
σημύδες, λεύκες και αγρούς.
Τους στρατιώτες ρώτα, αυτούς
κάτ' απ' των δέντρων τους κορμούς,
κι εκείνων θα σου πουν οι γιοι
αν θεν οι Ρώσοι τη σφαγή.

Δεν ήταν για τη χώρα τους
που τόσους έχασαν νεκρούς
μα για τα όνειρα γλυκά
ανθρώπων όλου του ντουνιά.
Με θρόισμα φύλλων κι αφισών
Νέας Υόρκης-Παρισιών,
βαθύς ο ύπνος — ας τους πει
αν θεν οι Ρώσοι τη σφαγή.

Κι αν πολεμήσαμε σκληρά
ποσώς το θέλουμε ξανά
στρατιώτες μας μαχόμενοι
να πέφτουνε στη θλιβερή τους γη.
Μανάδες ρώτα σ' αυτή τη γη
και τη γυναίκα μου, κι εκεί,
θα 'χεις απάντηση σαφή,
αν θεν οι Ρώσοι τη σφαγή.

Юрий Левитанский

Поэт и переводчик Юрий Левитанский (1922-1996) провёл детство в Донецке, откуда уехал в Москву для учёбы в ИФЛИ. Но уже на втором курсе, с началом ВОВ, ушёл добровольцем на фронт в звании рядового. Уже и после капитуляции Германии продолжал служить, участвовал в боевых действиях в Маньчжурии, на границе с Китаем, откуда демобилизовался в 1947 году. Годами позже он характерным образом скажет: «Я думаю, что война никого не делает поэтами или писателями. Война убивает поэтов, как и других людей». В 1995 году на церемонии вручения Государственной премии Левитанский обратился к президенту России Ельцину с призывом прекратить войну в Чечне. Несколькими месяцами позднее на «круглом столе» творческой интеллигенции, проходившем в московской мэрии, где он говорил о чеченской войне, внезапно скончался от сердечного приступа. Многие его стихи положены на музыку и исполняются в кинофильмах.

Ну что с того, что я там был.
Я был давно. Я все забыл.
Не помню дней. Не помню дат.
Ни тех форсированных рек.

(Я неопознанный солдат.
Я рядовой. Я имярек.
Я меткой пули недолет.
Я лед кровавый в январе.
Я прочно впаян в этот лед —
я в нем, как мушка в янтаре.)

Но что с того, что я там был.
Я все избыл. Я все забыл.
Не помню дат. Не помню дней.
Названий вспомнить не могу.

(Я топот загнанных коней.
Я хриплый окрик на бегу.
Я миг непрожитого дня.
Я бой на дальнем рубеже.
Я пламя Вечного огня
и пламя гильзы в блиндаже.)

Но что с того, что я там был,
в том грозном быть или не быть.
Я это все почти забыл.
Я это все хочу забыть.
Я не участвую в войне —
она участвует во мне.
И отблеск Вечного огня
дрожит на скулах у меня.

Γιούρι Λεβιτάνσκι

Ο ποιητής και μεταφραστής Γιούρι Λεβιτάνσκι (1922-1996) πέρασε τα παιδικά του χρόνια στο Ντονέτσκ και το εγκατέλειψε για να σπουδάσει φιλοσοφία στη Μόσχα. Όμως, όταν βρισκόταν μόλις στο δεύτερο έτος, με την αρχή του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου κατατάχθηκε ως εθελοντής στο πεζικό. Ακόμα και μετά την οριστική ήττα της Γερμανίας συνέχισε να υπηρετεί στον Κόκκινο Στρατό, που τον έστειλε να πολεμήσει στη Μαντζουρία, στα σύνορα με την Κίνα, από όπου εν τέλει και απολύθηκε το 1947. Χρόνια αργότερα θα πει χαρακτηριστικά: «Δεν πιστεύω ότι ο πόλεμος μπορεί να κάνει οποιονδήποτε ποιητή ή συγγραφέα. Ο πόλεμος σκοτώνει τους ποιητές όπως όλους τους ανθρώπους». Το 1995, παραλαμβάνοντας το Κρατικό Βραβείο Λογοτεχνίας, απηύθυνε έκκληση στον πρόεδρο Γέλτσιν να σταματήσει τον πόλεμο στην Τσετσενία. Λίγους μήνες αργότερα, σε συνάντηση στρογγυλής τραπέζης καλλιτεχνών στη Νομαρχία της Μόσχας, και ενώ μιλούσε για τον ίδιο πόλεμο, πέθανε αιφνίδια από καρδιακή προσβολή. Πολλά ποιήματά του έχουν μελοποιηθεί και συμπεριληφθεί σε ταινίες.

Τι πάει να πει πως ήμουνα εκεί;
Πάει καιρός, έχουν λησμονηθεί
όλα, περί μερών και αριθμών,
των δρόμων που διασχίσαμε και ποταμών.

(Είμ' ένας των αγνώστων στρατιωτών,
ένας φαντάρος, ένας πρώτος τυχών,
μια σφαίρα που στόχο δεν έχει βρει,
Ιανουαρίου πάγος ματωμένος.
Σε κεχριμπάρι έντομο, θαρρείς,
είμαι σ' αυτόν τον πάγο σφηνωμένος.)

Τι πάει να πει πως ήμουνα εκεί;
Έχουν περάσει και λησμονηθεί
όλα, ποιες μέρες και ποιοι αριθμοί;
Ονόματα η μνήμη πια δεν συγκρατεί.

(Αλόγων εξουθενωμένων είμ' οπλή.
Είμαι εν μέσω κούρσας μια βραχή φωνή.
Είμαι μιας μέρας που δεν ζήσαμε, στιγμή,
μάχη που μαίνεται σε όχθη μακρινή.
Είμαι στο μνήμα τους φωτιά παντοτινή.
Είμαι μια φλόγα από κάλυκα στ' αμπρί.)

Τι πάει να πει πως ήμουνα εκεί
στη φρίκη του «να ζει κανείς ή να μη ζει»;
Έχουνε πια σχεδόν λησμονηθεί,
να τα ξεχάσω κάνω μια ευχή.
Στον πόλεμο δεν συμμετέχω μα αυτός
με βία διεισδύει στα «εντός».
Μία σκιά από φωτιά παντοτινή
πέφτει στα μήλα μου και τρέμει και καλεί.

(Уже меня не исключить
из этих лет, из той войны.
Уже меня не излечить
от той зимы, от тех снегов.
И с той землей, и с той зимой
уже меня не разлучить,
до тех снегов, где вам уже
моих следов не различить.)

Но что с того, что я там был!..

(Κανένας σαν κι εμένα δεν θα εξαιρεθεί
από τα χρόνια και τον πόλεμο αυτόν.
Κανένας σαν κι εμένα δεν θα γιατρευτεί
απ' το χειμώνα και το χιόνι αυτό.
Κι από τη γη εκείνη παγερή
κανένας τέτοιος δεν μπορεί να χωριστεί,
μέχρι να με σκεπάσουν χιόνια και κανείς
τα ίχνη μου να τα διακρίνει δεν μπορεί.)

Τι πάει να πει πως ήμουνα εκεί;...

Современные поэты и поэтессы
о войне 2014-2022

Σύγχρονοι ποιητές και ποιήτριες
για τον πόλεμο του 2014-2022

Ольга Брагина

Ольга Брагина родилась в 1982 году в Киеве, который покинула недавно из-за бомбардировок. Поэтесса, прозаик и переводчица, пишет на русском и украинском языках. Автор четырёх поэтических сборников, её стихи публиковались в печатных и электронных изданиях, переводились на английский, чешский, польский и латышский.

нам говорили пусть никогда больше не будет войны
на праздничных концертах пели о празднике со слезами на глазах,
мы думали, что война осталась в прошлом,
как черно-белая кинохроника или подборка советских фильмов
мы думали — война не имеет к нам отношения, радовались салюту,
который теперь отменен, больше мы не считаем залпы,
понимаем, что война не заканчивается никогда,
как в учебнике философии после фамилии Гоббса
понимаем, что война есть, а победы нет, те, кто видел войну,
не хотят говорить об этом, но дети играют в войну
(в нашем детстве было так, у меня было два пистолета —
один водяной, другой — с пластмассовыми пулями,
еще делали трубочки из бузины, потом появились приставки Dendy)
война есть, а победы нет и не будет
ни за кем она не останется, смотри в зеркало и знай, что мир — это война
нам говорили никогда не быть миру на этой земле
мир лежит во зле, нужно искать другую, пробовать разные варианты
мы ходили на праздничные концерты под аркой Дружбы народов
думали, что история закончилась, а это был только пролог
история принадлежит тебе, пока ты читаешь
потом не принадлежит ни одной из сторон

зачем тебе помнить Киев восьмидесятых
белые стены церквей стерильно чистые окна
пустота молчание белый цвет бинтов первая свежесть асфальта
горячего асфальта среднепрожаренного битума
зачем тебе помнить где эта газировка без воды пирожные безе чистотела
ты застрянешь здесь навсегда будешь перебирать старые фото вот ты до рождения
пробираешься мимо героев революции теплых столпов самодержавия родимых осин
зачем тебе помнить Киев теперь столько не живут не любят мертвых не рвут тетради
мутную взвесь подольского масла Аннушка разлила
зачем тебе помнить кто жил в этом доме любимого цвета императора Николая
рассказывал сказки дворникам рассказывал сказки друзьям

Όλγα Μπράγκινα

Η Όλγα Μπράγκινα γεννήθηκε το 1982 στο Κίεβο, το οποίο εγκατέλειψε πρόσφατα λόγω των βομβαρδισμών. Είναι ποιήτρια, πεζογράφος και μεταφράστρια. Γράφει στα ρωσικά και στα ουκρανικά. Έχει κυκλοφορήσει τέσσερις ποιητικές συλλογές, ενώ ποιήματά της έχουν δημοσιευτεί σε έντυπα και ηλεκτρονικά περιοδικά και έχουν μεταφραστεί στα αγγλικά, τσεχικά, πολωνικά και λετονικά. Στο δεύτερο από τα παρακάτω ποιήματα υπάρχει διακειμενική αναφορά στο Ο Μαιτρ και η Μαργαρίτα του Μιχαήλ Μπουλγκάκοφ, στο σημείο όπου κάποια Άννουςκα έριξε λάδι στις γραμμές του τραμ, γεγονός που οδήγησε τυχαία στο θάνατο του Μιχαήλ Μπερλιόζ, ενός χαρακτήρα που δεν πίστευε στην τύχη και σε οτιδήποτε μεταφυσικό. Το Ποντόλσκ, για το οποίο επίσης γίνεται λόγος στο ποίημα, είναι μια βιομηχανική πόλη στα περίχωρα της Μόσχας.

να μη ξαναγίνει πόλεμος ποτέ μάς έλεγαν
σε συναυλίες εορταστικές τραγουδούσαν για μια «γιιορτή με δάκρυα στα μάτια»
στο παρελθόν πιστέψαμε ο πόλεμος είχε μείνει
σαν το ασπρόμαυρο αρχειακό υλικό ή σαν τις σοβιετικές ταινίες
νομίζαμε ότι ο πόλεμος πια δεν μας αφορούσε, πυροτεχνήματα μας γέμιζαν χαρά
μα τώρα καταργήθηκαν, πια δεν μετράμε τις βολές,
πλέον το μάθαμε, ο πόλεμος ποτέ δεν θα τελειώσει
όπως βιβλίο το 'λεγε της φιλοσοφίας μετά το επίθετο του Χομπς,
ξέρουμε τώρα ότι μόνο πόλεμος υπάρχει μα ποτέ πια άλλη νίκη, κι όσοι επέζησαν πολέμου
γι' αυτόν δεν θέλουν να μιλούν, κι όμως πόλεμο παιδιά ακόμα παίζουν
(και όταν ήμασταν μικροί έτσι ήταν πάντα, κι εγώ πιστόλια είχα δυο,
το ένα νεροπίστολο και τ' άλλο με σφαίρες πλαστικές,
επίσης φυσοκάλαμα φτιάχναμε από αφροξυλιά, κι έπειτα εμφανίστηκαν τα Dendy)
ο πόλεμος πια είναι υπαρκτός μα η νίκη όχι, ούτε θα υπάρξει
κανείς δεν θα την καρπωθεί, για κοίτα στον καθρέφτη και μάθε πως ο κόσμος είναι πόλεμος
μας έλεγαν, σ' αυτή τη γη ειρήνη δεν θα γίνει
ο κόσμος βυθισμένος στο κακό, να βρούμε άλλον πρέπει, να δοκιμάσουμε διάφορες εκδοχές
κι εμείς σε συναυλίες γιορτινές πηγαίναμε κάτω απ' της Φιλίας των λαών την Αψίδα
το τέλος της ιστορίας νομίζαμε πως ήρθε, ενώ ήταν ο πρόλογος μονάχα
η ιστορία σου ανήκει όσο διαβάζεις
κι ύστερα δεν ανήκει σε καμιά απ' τις αντιμαχόμενες πλευρές

γιατί να θυμάσαι το Κίεβο της δεκαετίας του '80
εκκλησιών άσπρους τοίχους και τζάμια καθαρά αποστειρωμένα
κενότητα σιγή κι επιδέσμων λευκό και ασφάλτου πρώτη φρεσκάδα
της καυτής εκείνης ασφάλτου της μισοψημένης πίσσας
γιατί να θυμάσαι πού ήταν τ' αναψυκτικά, τώρα χωρίς νερό, κι οι πάστες μαρέγκας από χελιδονόχορτο
εδώ θα κολλήσεις για πάντα ξανακοιτώντας φωτογραφίες παλιές εδώ είσαι πριν γεννηθείς
ανοίγεις δρόμο ανάμεσα σ' ήρωες της επανάστασης κι ένθερμους κίονες της μοναρχίας και τρέμουσες λεύκες
οικείες
γιατί να θυμάσαι το Κίεβο κανένας δεν ζει πλέον τόσο δεν αγαπά τους νεκρούς κι ούτε τετράδια σκίζει
κατακάθι θολό από λάδι του Ποντόλσκ η Άννουςκα έριξε κάτω
γιατί να θυμάσαι ποιος έζησε εδώ στο σπίτι με τ' αγαπημένο χρώμα του αυτοκράτορα Νικολάου
ποιος έλεγε παραμύθια στους καθαριστές και ποιος έλεγε παραμύθια σε φίλους

память принадлежит нам

как вода памяти, рисунки из пепла, кровь лозы виноградной
мечты, что всё вернется, как Крым лежит на ладони
разрушенный временем дворец, возвращайся туда, где тепло
мотыльки летают над фонарём
возвращайся в города кипарисов, железных замков на воротах
сколькими языками клялись мы никогда не забывать
ежегодно окно открывать, последнее тепло, как ожог
помнить всё в городах кипарисов, дворцов, советской застройки
память, как салфетку влажную для усталых висков
все должно остаться тебе, как детство, которое никогда не закончится
холодное море гостиничных кипятильников, горы в окне
всё должно остаться тебе просто по правилам правописания навсегда

η μνήμη μάς ανήκει

σαν της μνήμης νερό, ζωγραφιές με στάχτη, αμπέλου αίμα
σαν τα όνειρα που λένε πως όλα θα επιστρέψουν, σαν την Κριμαία, στην παλάμη σου κείται
ρημαγμένο από χρόνο παλάτι, να γυρίσεις εκεί που έχει ζέστη
πάνω από τον φανό πεταλούδες πετούν
να γυρίσεις στις πόλεις των κυπαρισσιών που 'χουν σιδερένιες κλειδαριές στις πύλες
σε πόσες γλώσσες είχαμε ορκιστεί να μην ξεχνάμε ποτέ
το παράθυρο κάθε χρόνο ν' ανοίγουμε με τη ζέστη, στερνή σαν έγκαυμα
να τα θυμόμαστε όλα στις πόλεις των κυπαρισσιών, παλατιών, σοβιετικής πολεοδομίας
και η μνήμη σαν υγρό μαντιλάκι για κουρασμένους κροτάφους
κι όλα πρέπει να μείνουν σε σένα, σαν χρόνια παιδικά που ποτέ δεν τελειώνουν
και η κρύα θάλασσα ξενοδοχειακών βραστήρων, και τα βουνά έξω απ' το τζάμι
όλα πρέπει να μείνουν σε σένα έτσι σύμφωνα με τους κανόνες ορθογραφίας για πάντα

Оля Скорлупкина

Оля Скорлупкина родилась в 1990 году в Петербурге, живёт там же, по образованию филолог и ветеринар. Автор двух поэтических сборников, стихи и эссе публиковались в печатных и электронных изданиях России. В данном стихотворении речь о новом «законе о фейках» в России, запрещающем любое публичное высказывание о войне.

слово, которое нельзя называть
вспарывает картину мира
полыхающим лезвием
ослепительным глитчем

его смертоносный луч
освещает значения старых знаков
находившиеся в тени

так вот что такое на самом деле «можем повторить»

так вот что такое на самом деле
«у кого правда, тот и сильнее»

так вот что такое на самом деле
«пусть мёртвые хоронят своих мертвецов»

я разбитый бинокль с маленькой светосилой
но я наострю всю свою пропускную способность

но я буду стараться собрать кромешной весной
как можно больше света

Όλγα Σκορλούπκινα

Η Όλγα Σκορλούπκινα γεννήθηκε το 1990 στην Αγία Πετρούπολη, όπου και ζει. Είναι φιλόλογος και κτηνίατρος. Έχει εκδώσει δύο ποιητικές συλλογές, ενώ ποιήματα και δοκιμιακά έργα της έχουν δημοσιευτεί σε έντυπα και ηλεκτρονικά λογοτεχνικά περιοδικά της Ρωσίας. Σε αυτό το ποίημα αναφέρεται στον πρόσφατο «νόμο για τα fake news» στη Ρωσία και την απαγόρευση κάθε δημόσιου σχολίου για τον πόλεμο.

η λέξη που απαγορεύεται να προφέρουμε
ξεκοιιάζει την εικόνα του κόσμου
με φλεγόμενη λεπίδα
με σφάλμα εκθαμβωτικό

η θανατηφόρα ακτίνα του
φωτίζει τα νοήματα των παλιών σημείων
που βρίσκονταν στη σκιά

να τι σημαίνει στην πραγματικότητα
«μπορούμε να το επαναλάβουμε»

να τι σημαίνει στην πραγματικότητα
«όποιος έχει την αλήθεια είναι ισχυρότερος»

να τι σημαίνει στην πραγματικότητα
«αφήστε τους πεθαμένους να θάψουν τους νεκρούς τους»

είμαι ένα σπασμένο ζευγάρι κιάλια με μικρή δύναμη
αλλά θα οπλίσω όλο το εύρος ζώνης μου

αλλά θα προσπαθήσω να μαζέψω στη θεοσκότεινη άνοιξη
όσο το δυνατόν περισσότερο φως

Станислав Бельский

Станислав Бельский родился в 1976 году в Днепре и живёт в Киеве. Поэт, переводчик, программист по профессии. Пишет на русском языке, автор девяти поэтических сборников. Его стихи публиковались в различных изданиях и были включены в антологии. Куратор поэтической книжной серии «Тонкие линии», выходящей в Днепре.

Хайку по дороге в убежище

какой мощный прожектор
все выбоины в асфальте видны
нет, это луна, чуть уже старая

Хайку из школьного подвала

над городом ревут самолёты
жители высыпали на школьный двор:
мы в аду или в этот раз обойдётся?

Хайку ночного кошмара

смерть — ковыляющий сзади прохожий
стоит замешкаться, она догоняет,
вгрызается в рот

Στανισλάβ Μπέλσκι

Ο Στανισλάβ Μπέλσκι γεννήθηκε το 1976 στο Ντνίπρο και ζει στο Κίεβο. Είναι ποιητής, μεταφραστής, εκδότης και προγραμματιστής στο επάγγελμα. Γράφει στα ρωσικά. Έχει κυκλοφορήσει εννιά ποιητικές συλλογές, ενώ ποιήματά του έχουν δημοσιευτεί σε περιοδικά και ανθολογίες. Είναι επιμελητής της ποιητικής σειράς «Λεπτές γραμμές» με βάση το Ντνίπρο.

Χαϊκού στον δρόμο για το καταφύγιο

πόσο ισχυρός προβολέας
κάθε χτύπημα στην ασφαλτο φαίνεται
όχι, φεγγάρι είναι, ελαφρώς γερασμένο πια

Χαϊκού από υπόγειο σχολείου

πάνω απ' την πόλη αεροπλάνα μουγκρίζουν
κάτοικοι έτρεξαν στη σχολική αυλή:
είμαστε στην κόλαση ή θα περάσει τώρα;

Χαϊκού εφιάλτη

θάνατος είναι περαστικός που ξοπίσω τρεκλίζει
μόλις καθυστερήσεις σε προφταίνει
αρπάζει το στόμα σου με τα δόντια

Игорь Бобырев

Игорь Бобырев родился в 1985 году в Донецке, где живёт и сегодня. Историк, поэт, автор двух поэтических сборников. Пишет на русском языке. Его стихи переводились на английский, итальянский и греческий, публиковались в русскоязычных печатных и электронных изданиях.

прошлой ночью
я пытался заснуть
а когда начинали бомбить
просыпался
ворочался
смотрел за окно
очень часто
фонарь
висевший там за окном
начинал меня немного пугать
мне стало казаться
что это смерть смотрит на меня
и где-то мигает

у меня большой опыт
по части снарядов
я часто видел
как они летят в темноте
и вот сейчас
в этот момент
мне показалось
что это смерть подлетает ко мне

мне кажется все [сегодня] [чего-то] сильно боятся
страха
поэзии
коммуникаций
личных общений
просто знакомых
и незнакомых людей
которых они
никогда не увидят
но которые
что-то им скажут
и сделают
я хочу сказать
что в нашей ситуации
человеку просто необходимо чего-то бояться
[ему нужно]
чтобы его кто-нибудь угнетал
дома

Ίγκορ Μπόμπιρεβ

Ο Ίγκορ Μπόμπιρεβ γεννήθηκε το 1985 στο Ντονέτσκ, όπου ζει μέχρι και σήμερα. Είναι ιστορικός και ποιητής. Γράφει στα ρωσικά και έχει εκδώσει δύο ποιητικές συλλογές. Ποιήματά του έχουν μεταφραστεί στα αγγλικά, ιταλικά και ελληνικά, και έχουν δημοσιευτεί σε ρωσικά έντυπα και ηλεκτρονικά λογοτεχνικά περιοδικά.

την περασμένη νύχτα
έτσι όπως πάλευα να κοιμηθώ
σαν άρχισαν βομβαρδισμοί
ξυπνούσα
γυρνούσα
και έξω απ' το παράθυρο κοιτούσα
πολλές φορές
ο φανοστάτης
που εκεί έξω προεξείχε
φαινότανε να με τρομάζει κάπως
κι άρχισα να πιστεύω
πως είν' ο θάνατος που με κοιτάζει
και μου κλείνει το μάτι κάπου κάπου

έχω μεγάλη εμπειρία πια
με τις οβίδες
πόσες φορές τις έχω δει
μες στο σκοτάδι να πετάνε
έτσι και τώρα
ετούτη τη στιγμή
μου φάνηκε θαρρείς
ο θάνατος ερχόταν προς το μέρος μου πετώντας

νομίζω πως όλοι [σήμερα] [κάτι] φοβούνται πολύ
τον φόβο
την ποίηση
την επικοινωνία
τις προσωπικές συζητήσεις
απλά τους γνωστούς
και άγνωστους γι' αυτούς ανθρώπους
τους οποίους δεν πρόκειται
ποτέ τους να δουν
μα οι οποίοι
όλο και κάτι θα τους πουν
όλο και κάτι θα τους κάνουν
και μ' αυτά εννοώ
πως σε καταστάσεις σαν τη δική μας
ο άνθρωπος έχει ανάγκη κάτι να φοβάται
[έτσι πρέπει]
κάποιος να τον καταπιέζει
στο σπίτι

или на работе
а иначе все
[тупик]
ему будет нечего делать
и тогда придется заняться собой
а люди очень не хотят заниматься собой
видеть
какие они есть изнутри
и поэтому
страх
путин
навальный
война
курс доллара
очень важны
как средства отвлечения
от [по настоящему важных]
духовных проблем

я ехал домой на трамвае
в этом городе
на всех видах транспорта
меня сильно укачивает
а на трамвае нет

когда я проезжал мимо
[старого завода
и его] складов
я увидел дыру
это была такая большая дыра
метра два или три
которая была посреди крыши
было видно
что туда не так давно
попал снаряд
потому что
вся крыша
была усеяна стеклами
так вот
проезжая
мимо
этого бардака
я заметил людей
которые ходили по складу
значит
склад работает

στη δουλειά
αλλιώς πάει χάθηκε
[αδιέξοδο]
δεν θα έχει πια τι να κάνει
θ' αναγκαστεί τότε ν' ασχοληθεί με τον ίδιο
ενώ να δουλέψει με τον εαυτό του δεν θέλει κανείς
και να δει
πως είναι εκ των έσω
και για όλους τους λόγους αυτούς
ο φόβος
ο πούτιν
ο ναβάλνι
ο πόλεμος
η ισοτιμία δολαρίου
είναι τόσο σημαντικά
σαν μέσα αντιπερισπασμού
από τα [πράγματι ουσιαστικά]
πνευματικά προβλήματα

πήρα το τραμ για το σπίτι
σε τούτη την πόλη
κάθε μέσο συγκοινωνίας
μου προκαλεί ναυτία
εκτός από το τραμ

κι όταν προσπερνούσαμε
[το παλιό εργοστάσιο και] τις αποθήκες
το άνοιγμα αντίκρισα
μια τεράστια τρύπα
μέτρων δύο ή τριών
καταμεσής της στέγης
και πρόδηλο ήταν
ότι πρόσφατα σε κείνο το σημείο
έπεσε οβίδα
κι αυτό επειδή
η στέγη ολάκερη
με γυαλιά ήταν στρωμένη
κι έτσι λοιπόν
προσπερνώντας
ετούτο το χάλι

они просто боятся заделывать
потому что
снаряд снова может попасть
и поэтому [так и] живут
[с не заделанной крышей]

почему я должен думать
среди анекдотов и ласк
о какой-то другой
вполне недоступной [и незнакомой]
мне жизни
почему
хотя конечно
[я себя успокаиваю и]
все не так плохо
и я еще жив
хотя жизнь может быть хуже смерти
и уже можно отчаяться так
а пока все еще как-то идет
вчера видел женщину с оторванной головой
видел несколько грузовиков с буквой z
спал три часа
потом стали бомбить
днем как всегда отсыпался
никуда не ходил
постоянно трясло
но не от страха трясло
трясло меня
от ужаса
от безнадежного ужаса
что ничего ужасного еще не произошло
и что это все только внутри
а снаружи все еще впереди
все еще впереди

παρατήρησα ανθρώπους
περιφερόμενους στην αποθήκη
άρα λοιπόν
από μέσα μου σκέφτηκα
η αποθήκη λειτουργεί
μόνο που τη στέγη
φοβούνται να επισκευάσουν
και αυτό επειδή
πάλι οβίδα να την πετύχει μπορεί
και γι' αυτό συνεχίζουν να ζουν
με τη στέγη διαλυμένη

γιατί να πρέπει να σκεφτώ
στ' ανέκδοτα και τα χάδια ανάμεσα
μια κάποια άλλη
ανέφικτη εντελώς [και άγνωστη]
για μένανε ζωή
γιατί;
παρότι βέβαια
[αυτοπαρηγορούμαι και]
δεν είναι τόσο άσχημα ακόμα
κι είμαι ακόμα ζωντανός
κι ενώ είν' η ζωή ενίοτε χειρότερη θανάτου
και αρκετή ώστε ν' απελπιστεί κανείς
με κάποιον τρόπο συνεχίζει να κυλά ακόμα
χθες είδα μια γυναίκα με το κεφάλι της κομμένο
είδα και μερικά μεταγωγά με τη σημείωση z
τρεις ώρες ύστερα κοιμήθηκα
μα άρχισαν βομβαρδισμοί
και ως συνήθως μέρα έπρεπε να κοιμηθώ
δεν πήγα πουθενά κι έμεινα μέσα
τρέμοντας διαρκώς
τρέμοντας όχι από φόβο
τρέμοντας μόνο
από φρίκη
εκείνη της απόγνωσης
πως τίποτα το τρομερό ακόμα δεν συνέβη
πως όλα αυτά ενδόμυχα είναι μόνο
πως έξω όλα έπονται ακόμα
πως όλα έπονται

я читал и сам видел
что многие были
поражены происходящим
что информация буквально
захватывала их
и уносила куда-то
во тьму
в которой они всегда прибывали
а теперь
словно что-то показалось им здесь
я не хочу обращаться к пещере
потому что много кто обращался
но сейчас это очень похоже с пещерой
в которой эти люди сидят
но никто не старается выйти

я хочу рассказать то что я чувствую
потому что мне кажется
то что я [сейчас] чувствую
может что-нибудь отражает
хотя конечно [оно] что-нибудь отражает
если ли ни что-то вокруг
то меня точно
потому что вокруг много всего происходит
а сейчас происходит война
[и про это стоит задуматься]
хотя можно и просто не думать
потому что война никуда не исчезнет
а так можно представить
что ее нет
хотя знаешь
что где-то есть жизнь
может быть очень далекая
как пламя свечи
и мне нужно
поймать это пламя
то есть именно пламя
которое здесь происходит вокруг
и его как-то нести
чтобы оно возгоралось
как-то собой
и чтобы другие
могли на это пламя смотреть
как люди во тьме
любят смотреть на огонь
я люблю смотреть на огонь

έχω διαβάσει κι έχω δει ο ίδιος
τόσους πολλούς
εμβρόντητοι να μένουν απ' τα γεγονότα
που οι πληροφορίες κυριολεκτικά
τους συνεπαίρνανε σαν δίνη
και τους παράσερναν βαθιά
μες στο σκοτάδι
το ίδιο όπου παραμένανε εξαρχής
ως τώρα
που κάτι σαν να πρόβαλε για κείνους ξαφνικά
για σπήλαια δεν θέλω να μιλήσω
καθότι ήδη μίλησαν πολλοί
παρ' όλα αυτά η θέση αυτή με σπήλαιο τόσο μοιάζει
όπου όλοι οι άνθρωποι εκείνοι παραμένουν
αλλά κανένας τους να βγει δεν προσπαθεί

θέλω να πω όσα νιώθω
και αυτό γιατί φαντάζουν
όλα όσα [τώρα] αισθάνομαι
κάτι ν' αντικατοπτρίζουν
σίγουρα [όλα αυτά] κάτι αντικατοπτρίζουν
κι αν όχι κάτι απ' το περιβάλλον
τότε σαφώς το δικό μου εαυτό
γιατί τόσα πολλά τριγύρω συμβαίνουν
ένας πόλεμος συμβαίνει τώρα
[και αξίζει κανείς να το στοχαστεί]
μπορεί κανείς τίποτα να μη σκέφτεται
γιατί ο πόλεμος δεν θα εξαφανιστεί
μπορεί κανείς να φανταστεί
ότι πόλεμος δεν υπάρχει
αν και ξέρει
πως υπάρχει κάπου ζωή
ίσως πολύ μακρινή
σαν ενός κεριού φλόγα
τώρα πρέπει εγώ
τούτη τη φλόγα να πιάσω
όλες εκείνες τις φλόγες
που εδώ γύρω μου μαίνονται
με κάποιον τρόπο να τις μεταφέρω
για να καίνε να ξανανάβουν
μόνες τους
κι ώστε να μπορούν οι άλλοι
τις φλόγες αυτές να κοιτούν
όπως οι άνθρωποι μες στο σκοτάδι
που γαληνεύουν σαν θωρούν τη φωτιά
τη φωτιά αγαπώ κι εγώ να κοιτάζω

в детстве с отцом
мы разводили костры
я любил смотреть
как начинает гореть
и специально копил бумагу
чтобы потом ее как-нибудь сжечь
а потом перестал это делать
хотя раньше мне очень нравилось это делать

με τον πατέρα μου όταν ήμουν μικρός
θυμάμαι πως ανάβαμε φωτιές
και παρακολουθούσα
πως δυναμώνανε οι φλόγες αργά
κι έτσι χαρτιά μάζευα σκόπιμα
για ν' αδράξω ευκαιρία να τα κάψω
μα σταμάτησα ύστερα
παρόλο που μ' άρεσε τόσο πολύ

Иван Полторацкий

Иван Полторацкий родился в 1988 году в Алматы (Алма-Ата) в Казахстане и живёт в Новосибирске. Поэт, редактор, научный сотрудник Института филологии Сибирского отделения РАН. Пишет на русском языке, автор двух поэтических сборников. Его стихи публиковались в различных изданиях и были включены в антологии.

Зказка о добле и зре

Зро называет себя доблом
и ставит воплос леблом:
«Готов ри ты погибнуть за свободу добла от зра,
тем борее есри Лодина сама тебя позвара?»
«Всегда готов» — торько так отвечайте, дети,
И это самая плекласная смелть на свете.

А добро? Отстаньте уже от добра. Оно встаёт на работу к пяти утра: сеять хлеб, штопать раны, грудью кормить детей, ему не до зла и разных его затей. Оно не готово спорить, есть ли поблизости зло или зла никакого нет, ему нужно топать туда, где ещё не проложен свет. Нужно укладывать кабель, петь песню про белого медведя и мамонтёнка, нужно идти туда, где рвётся, потому что всё время тонко. Нужно идти туда, где страшно, потому что некому больше туда идти, добро никого не зовёт с собой, оно просто встречает людей по пути. Его сердце болит, его слёзы текут, его кровь одинаково красная там и тут. Его легко не заметить, легко сломать, но, узнав однажды, нельзя не узнать — добро на вкус солёное и сладкое словно мать. Добро не знает добра и зла, но знает, что есть помехи, мешающие распространению холода и тепла. Так что, если можете, дети, отстаньте уже от добра, а если не можете, то прильните к нему покрепче: вам вставать на работу к семи утра.

Ιβάν Πολτοράτσκι

Ο Ιβάν Πολτοράτσκι γεννήθηκε το 1988 στο Αλμάτι (Άλμα Άτα) του Καζακστάν και ζει στο Νοβοσιμπίρσκ. Είναι επιστημονικός συνεργάτης του Τμήματος Φιλολογίας της Ρωσικής Ακαδημίας Επιστημών-Παράρτημα Σιβηρίας, ποιητής και επιμελητής. Γράφει στα ρωσικά και έχει κυκλοφορήσει δύο ποιητικές συλλογές. Ποιήματά του έχουν δημοσιευτεί σε ρωσικά περιοδικά και ανθολογίες.

Ένα παραμύθι για το Καλό και το Κακό

Το Κακό Καλό τον εαυτό του αποκαλεί
και ερώτημα θέτει αμέσως ευθύ:
«Είσαι έτοιμος για του Καλού να πεθάνεις τη λευτεριά
απ' το Κακό, αφού η Πατρίδα σε κάλεσε προσωπικά;»
«Πάντα έτοιμος» να απαντάτε, παιδιά, πάντοτε
γιατί αυτός είναι ο ωραιότερος θάνατος.

Ενώ το Καλό; Αφήστε το πια στην ησυχία του. Στις πέντε σηκώνεται το πρωί να πάει στην εργασία του. Να σπείρει το στάρι, να μπαλώσει πληγές, να θηλάσει μωρά, δεν έχει καιρό για το Κακό και τα σχέδιά του τα πονηρά. Δεν μπαίνει σε λογομαχίες, αν υπάρχει κοντά Κακό ή δεν υπάρχει επ' ουδενί, γιατί πρέπει να σπεύσει εκεί όπου το φως ακόμα δεν έχει φανεί. Πρέπει να τραβήξει καλώδια, τραγούδια να πει για μικρά μαμούθ και αρκούδες πολικές, πρέπει να πάει εκεί που ρήγματα γίνονται γιατί οι ισορροπίες είναι λεπτές. Πρέπει να πάει σε μέρη φρικτά γιατί άλλος κανένας δεν πάει, το Καλό δεν καλεί κανέναν μαζί του και στον δρόμο ανθρώπους συναντάει. Η καρδιά του πονάει, τα δάκρυά του κυλάνε και το αίμα του όμοια κόκκινο, όπου κι αν πάμε. Εύκολο να μην το δεις, εύκολο να το ραγίσεις, μα σαν το μάθεις, δεν μπορείς να μην το αναγνωρίσεις: είναι αλμυρό και συνάμα γλυκό, σαν τη μάνα, στη γεύση. Το Καλό δεν ξεχωρίζει καλό από κακό, ξέρει μονάχα πως παρεμβολές σταματούν ό,τι κρύο σκορπά κι ό,τι είναι ζεστό. Γι' αυτό αφήστε στην ησυχία του πια το Καλό, αν μπορείτε, παιδιά, κι αν πάλι όχι, τότε κρατήστε το πιο σφιχτά: στις επτά θα σηκωθείτε και πάλι να πάτε δουλειά.

Ольга Маркитантова

Ольга Маркитантова родилась в 1985 году в Минске и живёт там же. Филолог, поэтесса, исследовательница современной русскоязычной поэзии Беларуси. Пишет на русском языке, автор одного поэтического сборника. Её стихи публиковались в различных изданиях и были включены в антологии. Следующий цикл стихов под названием «Остров Украина» написан в поддержку жителям Украины, страдающим от войны, которую сама поэтесса определяет как трагедию. В своём комментарии к этому циклу она пишет: «Буду очень рада, если он утешит хотя бы на минуту, хотя бы одну душу».

Остров Украина

Беларусам и украинцам
Брат брату:
закрой рты-то.
Макушкой соляного столба —
немного стыда —
чувствовать всполохи взрывов,
затылком смотреть на белую землю соли,
красную землю
крови и предательства.
Не оборачиваться.

герника смотрит
древний ужас
мама бьёт пятилетнюю дочь
древний ужас
герника смотрит

Тонкая нитка страха,
кривая игла
для вышивания болью изнутри.
Сильна равнодушием,
сама себе воин, муж, брат.
Татуирована огнём,
душа в черной яме, во рту, в груди.

Όλγα Μαρκιτάντοβα

Η Όλγα Μαρκιτάντοβα γεννήθηκε το 1985 στο Μινσκ της Λευκορωσίας, όπου και ζει. Είναι φιλόλογος, ποιήτρια και μελετήτρια της σύγχρονης ρωσόφωνης ποίησης. Γράφει στα ρωσικά και έχει κυκλοφορήσει μία ποιητική συλλογή. Ποιήματά της έχουν δημοσιευτεί σε ρωσικά λογοτεχνικά περιοδικά και συμπεριληφθεί σε ανθολογίες. Ο παρακάτω κύκλος σύντομων ποιημάτων με τίτλο «Νήσος Ουκρανία» είναι ένας φόρος τιμής της ποιήτριας στους ανθρώπους της Ουκρανίας που υποφέρουν από τον πόλεμο, τον οποίο η ίδια ονομάζει τραγωδία. Τα ποιήματα συνοδεύει η παρακάτω σημείωση: «Θα χαρώ πολύ αν κάποιο από αυτά τα ποιήματα παρηγορήσει έστω και μια ψυχή, έστω και για ένα λεπτό».

Νήσος Ουκρανία

Στους Λευκορώσους και τους Ουκρανούς
Αδελφός σε αδελφό:
τα στόματα κλείσε.
Με την κορφή κεφαλιού —στήλης άλατος
ή βουβής ντροπής—
νιώσε εκρήξεων λάμπεις,
με τον αυχένα το λευκό χώμα άλατος δες,
το ερυθρό χώμα
αίματος και προδοσίας.
Μη γυρίσεις κεφάλι.

κοιτάζει η Γκερνίκα
χθόνιος τρόμος
μάννα πεντάχρονη κόρη χτυπά
χθόνιος τρόμος
κοιτάζει η Γκερνίκα

Λεπτή του φόβου κλωστή,
στραβή βελόνα
κεντήματος με πόνο εκ των έσω.
Από αδιαφορία ισχυρή,
πολεμιστής, σύζυγος και αδελφός του εαυτού της.
Με φωτιάς δερματοστιξία,
ψυχή στον μαύρο λάκκο, στο στόμα, στο στήθος.

Срастаются ветви времени,
зимы и весны.
Из корня и суммы событий
разветвляется боль.
Не ленись, Персефона, дети твои
скрыты на ратном поле посевами ржи.
Возрастают в Аидовых землях
леденцовые слёзы,
лимонные мишки,
вишнёвые сердечки.

На остатках злости выехать за границу.
Не курил десять лет —
сладкий дым был над Харьковом.
Поезд идёт по спирали, лампа немного желтит,
улыбается город острыми щербинками этажей.

Поешь моей земли, чёрного снега,
подставь лицо кровавому ветру.
Сосны режут свет, ракеты режут звук,
нарезают стеклянные полосы из хрущёвок.
Тележки, тележки,
нам нужны металлические тележки
с крепкими колесами,
чтобы люди не останавливались каждые 20 метров.
Сердце, сердце,
мне нужно железное сердце
с огнём и порохом,
чтобы не останавливалось на каждом вздохе.

Нестабильный гомо эректус
едет башней, поворачивает дуло на свет.
Нам не нужен ядерный взрыв,
нам нужна потенция взрыва,
потенция,
чтобы ядерный гриб рос и крепчал
на крови.
Одна башня рухнула,
отвернулась лицом к стене, спит,
вторая стоит, молчит.

Σμίγουνε χρόνου κλωνάρια,
χειμώνια και άνοιξης.
Γεγονότων και ρίζας άθροισμα
του πόνου οι διακλαδώσεις.
Μην οκνεΐς, Περσεφόνη, τα τέκνα σου
σίκαλη τα 'κρυψε σε πεδία μαχών σπαρμένη.
Στου Άδη τους τόπους βλασταίνουν
ζαχαρωτών δάκρυα,
αρκουδάκια λεμόνι,
καρδούλες βύσσινο.

Με θυμού περισσεύματα κίνησε για τα ξένα.
Δέκα χρόνια πέρασαν δίχως να 'χει καπνίσει,
καπνός γλυκός απ' το Χάρκοβο πάνω απλωνόταν.
Έλικά διαγράφει το τραίνο, κιτρινωπός ελαφρά ο λαμπτήρας,
με μυτερές ξεδοντιασμένες πολυκατοικίες χαμογελά η πόλη.

Φάε το χώμα μου και το μαύρο χιόνι,
πρόσφερε το πρόσωπό σου στον ματωμένο άνεμο.
Πεύκα κόβουν το φως, τον ήχο πύραυλοι κόβουν,
οικοδομές του Χρουστσόφ σε γυάλινες λωρίδες τεμαχίζοντας.
Κάρα, κάρα,
κάρα ζητάμε μεταλλικά
με ρόδες γερές,
να μη σταματούν οι άνθρωποι κάθε 20 μέτρα.
Καρδιά, καρδιά,
καρδιά σιδερένια ζητώ
με φωτιά και μπαρούτι
να μη σταματά σε κάθε ανάσα.

Ο ασταθής homo erectus
προχωρά με τον πύργο του, στο φως στρέφει την κάννη.
Δεν θέλουμε πυρηνική έκρηξη,
δύναμη έκρηξης θέλουμε,
ικανότητα
που κάνει το πυρηνικό μανιτάρι να τρανεύει
με το αίμα.
Ο ένας πύργος κατέρρευσε,
στράφηκε προς τον τοίχο και κοιμάται,
ο άλλος όρθιος σωπαίνει.

Русская мать-земля, забей мне рот,
сломай мне руку, отрежь пальцы болгаркой
(аллергия на лидокаин).

Уклони, заслони от призыва —
я хочу держать сына.

Стены тюрем отмой добела,
напои железной водой из пустых сосцов,
свинцовым льдом
укрой моё тело.

Удушенный пуповиной, перевёрнутый мир,
навь, царство смерти.
Конь копытами вверх,
всадник стучит головой в пекельное небо,
дети в кровавой корке — пища трёхглавому орлу.
Ад преисподний пришел в движение ради него,
утопит пернатое чучело в чистом ключе.

Поговори со мною, Киев,
услышьте меня, Сумы, Мариуполь.
Я найду двести способов для ненависти,
четыреста способов принять страх.
Расчеловечь меня, детка, я твой солдат,
слепой твой Каин, бесполой Авель.

Жизнь аэропортов на цветущих ветрах
накрывают осколки бетона и чёрная пыль.
Закрой свою дверь, выключи звук истребителей.
Никто не хочет спать на войне —
лежит в грязи мертвое одеяло.
МиГ «Украина» рассекает воздух
на «было» и «будет».

Бетонный шар разрывает волной.
Расколотые стены детских садов и больниц —
мягкая сердцевина жизни выедена изнутри.
Распирает танковые рёбра,
ширит трещины тёмное пламя.
В горящей башне бога войны,
повешено моё сердце.

Μάνα γη της Ρωσίας, βούλωσέ μου το στόμα,
σπάσε το χέρι μου, κόψε τα δάχτυλά μου με τροχό
(έχω αλλεργία στη λιδοκαΐνη).
Απότρεψέ με, φύλαξέ με απ' την επιστράτευση
γιατί θέλω να κρατήσω τον γιο μου.
Φυλακής τοίχους πλύνε ώσπου ν' ασπρίσουν,
δώσ' μου να πιω σιδερένιο νερό από άδειες θηλές,
με μολύβδινο πάγο
σκέπασέ μου το σώμα.

Απ' ομφάλιο λώρο πνιγμένος, ανάποδος κόσμος,
κάτω κόσμος, θανάτου βασίλειο.
Προς τα πάνω οι οπλές του αλόγου,
σε κόλασης ουρανό ο αναβάτης το κεφάλι χτυπά
και μωρά με αιμάτινη κρούστα, του τρικέφαλου αετού λάφυρα γίνονται.
Ανάστατα εξαιτίας του τα τάρταρα του κάτω κόσμου,
σε καθάρια πηγή να πνίξουνε το φτερωτό ψοφίμι.

Μίλα μου, Κίεβο,
ακούστε με, Σούμι και Μαριούπολη.
Διακόσιους τρόπους μίσους θέλω να βρω
και τετρακόσιους τρόπους ν' αποδεχτώ τον φόβο.
Απανθρωποποίησέ με, μωρό μου, είμαι ο στρατιώτης σου,
ο τυφλός σου Κάιν κι ο άφυλος Άβελ.

Αεροδρομίων ζωή πάνω σε ανθισμένους ανέμους
θραύσματα σκεπάζουν από μπετόν και μαύρη σκόνη.
Κλείσε την πόρτα σου, κλείσε τον ήχο των μαχητικών αεροσκαφών.
Κανείς δεν θέλει να κοιμάται στον πόλεμο —
νεκρή κουβέρτα κείται στις λάσπες.
Ένα MiG «Ουκρανία» διχοτομεί τον αέρα
σε «ήταν» και «θα γίνει».

Σφαίρα από μπετόν κομματιάζεται με την ώση.
Νηπιαγωγείων και νοσοκομείων θρυμματισμένοι τοίχοι,
Ζωής μαλακή ψίχα φαγώθηκε εκ των έσω.
Πιέζει αρμάτων πλευρά,
ρωγμής ερεβώδη φλόγα απλώνει.
Στου θεού του πολέμου τον καιόμενο πύργο
κρεμάστηκε η καρδιά μου.

Горькая вода
просвечивает изо всех сил
сквозь шелест городской жизни.
Воет перестарок Лёлик-Болик,
плачет по крови и мясу
двухголовый имперский младенец.
Прозрачное солнце,
сорванные пятна на асфальте.

Хозяйка аида,
хозяйка подводных течений —
Персефона, Офелия,
хор пленных иудеев посреди войны.
Прорастает зло в тучности тела,
в рыхлом грунте лёгких
зимний воздух колюч и цепок.

Мой друг, Москва,
как старые ботинки из грубых кож,
осталась в прошлом.
Язык и песни наши
ужасно популярные в империи,
но опишу концлагерь
на твоём.

Прежде чем ты войдёшь
в сад разрозненных смыслов,
увидишь слово в зелёном и белом
на голых после зимы ветвях.
Каждый разрушенный дом —
малая смерть,
белые огни — детские лица —
листья на древе жизни.

Νερό πικρό
διαφαίνεται με όλη του τη δύναμη
κάτω από θρόισμα αστικής ζωής.
Βοά ο παραγερασμένος Λόλεκ-Μπόλεκ
και κλαίει για αίμα και κρέας
το δικέφαλο αυτοκρατορικό βρέφος.
Ο ήλιος διάφανος,
στην ασφαλτο κομμένοι λεκέδες.

Κυρά του Άδη,
υπόγειων ρευμάτων κυρά,
Περσεφόνη, Οφηλία,
αιχμαλώτων Ιουδαίων χορωδία εν μέσω πολέμου.
Σε υπέρβαρο σώμα το κακό φυτρώνει,
στων πνευμόνων αφράτο χώμα
χειμώνια αέρας αγκαθωτός ριζώνει.

Φίλε μου, η Μόσχα,
σαν υποδήματα παλιά από δέρμα τραχύ,
αποτελεί παρελθόν.
Η γλώσσα και οι σκοποί μας
στην αυτοκρατορία τόσο δημοφιλείς,
μα εγώ το στρατόπεδο συγκέντρωσης θα περιγράψω
στη δική σου γλώσσα.

Πριν μπεις στον κήπο
των αποσυνδεδεμένων νοημάτων,
θα δεις μια λέξη ντυμένη με πρασινόλευκα
στα γυμνά μετα-χειμερινά κλαδιά.
Κάθε κατεστραμμένο σπίτι
κι ένας μικρός θάνατος,
ενώ τα άσπρα φώτα —πρόσωπα παιδικά—
φύλλα στο δέντρο της ζωής.

Миша Котовски

Михаил (Миша) Котовски родился в 1996 году в Москве, где и живёт. Молодой поэт, художник, графический дизайнер. Пишет на русском языке. Следует стихотворение о событии, которое Миша комментирует так: «Редакторка первого канала Марина Овсянникова вбежала в прямой эфир с антивоенным плакатом. Я очень желаю ей остаться живой, не подвергнуться пыткам и остаться на свободе. Мира Украине. Беларуси и России (включая все оккупированные народы) — тоже мира и свободы. И хорошо бы нам всем дожить до этого».

кровь заливает асфальт и сугробы
уже не опора — земная твердь
небо закроется чёрным, чтобы
град не засеял смерть

маленькая Маринка качает Зайца
Заяц не может уснуть вместе с ней
сердце живое не может питаться
взрывчатой кашей последних дней

где-то в другой половине мира
бусины одна за одной — на нить
Марина-редакторка время эфира
планирует, чтобы смочь говорить

чёрной гуашью по ватману — знаки
в руках растёт дрожь, и готов плакат
эфир. будь что будет. эфир. не запись
и ни полшага пути назад

Μίσα Κοτόφσκι

Ο Μιχαήλ (Μίσα) Κοτόφσκι γεννήθηκε το 1996 στη Μόσχα, όπου και ζει. Είναι νέος ποιητής, ζωγράφος και graphic designer. Γράφει στα ρωσικά. Το παρακάτω ποίημα αναφέρεται στη δράση της δημοσιογράφου του πρώτου κρατικού καναλιού της Ρωσίας, Μαρίνα Οβσιάνικοβα, η οποία την ώρα του απογευματινού δελτίου ειδήσεων μπήκε στο στούντιο με αντιπολεμικό πλακάτ. Ο ίδιος γράφει σχετικά: «Της εύχομαι ολόψυχα να μείνει ζωντανή, να μην υποστεί βασανιστήρια και να μη φυλακιστεί. Ειρήνη στην Ουκρανία. Επίσης, ειρήνη και ελευθερία στη Λευκορωσία και στη Ρωσία, συμπεριλαμβανομένων όλων των λαών που βρίσκονται υπό κατοχή. Και μακάρι να προλάβουμε να τα ζήσουμε όλα αυτά».

αίμα τον δρόμο, τα χιόνια πλημμυρίζει
δεν είναι το έδαφος στήριγμα πια
χαλάζι τον θάνατο για να μη σπείρει
τον ουρανό κρύβει μαύρη σκιά

η μικρή Μαρίνα λαγό νανουρίζει
όμως εν τέλει μαζί ξαγρυπνούν
δεν τρέφει καρδιά ζωντανή ούτε κοιμίζει
ο χυλός διασποράς των τελευταίων ημερών

κάπου σε ένα άλλο μισό του κόσμου
χάντρες περνούν σε κλωστή με σειρά
η Μαρίνα της ζωντανής σύνδεσης χρόνο
σχεδιάζει για να μπορεί να μιλά

τι κι αν τρέμουν τα χέρια, όλα είν' εκεί πέρα
στο χαρτόνι γραμμένα με μια μαύρη μπογιά
ας γίνει ό,τι γίνει, ζωντανά στον αέρα
πίσω ούτε μισό βήμα δεν γίνεται πια

Андрей Костинский

Андрей Костинский родился в 1969 году в Харькове и живёт там же. Главный редактор литературного журнала ЛАВА, директор харьковского издательства «Слово». В поэзии исповедует авангард, создал своё направление — «пастфутурайт». Автор восемнадцати книг. Его стихи публиковались в различных изданиях и были включены в антологии.

Троеточие

три чёрных окна:
правое — окно сына,
посередине — окно дочери,
слева — кухонное кошачье окно

из всех не выжила Ньюша —
кошка одна за всех
приняла смерть в ту ночь:
чёрная копоть гари
на стенах снаружи,
кажется,
расползается на глазах,
будто душа кошки,
все ещё не веря в такую смерть,
пытается выбраться
из этого ада

кассетная бомба
оставила воронку во дворе
в том месте,
где водил малышей
на игральную площадку,
а с недокрашенных лавочек
доносилось ворчливое:
«надо сильнее закутать детишек.
простудятся на сквозняке»

теперь ранневесенний сквозняк
поёт колыбельную
мертвому (не)жилью
где сожжены все фотоальбомы
всех поколений

когда у моих детей их внуки
попросят показать
фото моего деда
победившего фашизм в 45-м,
то услышат:
фотографий прапрадеда нет,
их сожгли фашисты

Αντρέι Κοστίνσκι

Ο Αντρέι Κοστίνσκι γεννήθηκε το 1969 στο Χάρκοβο, όπου και ζει. Είναι ποιητής, επιμελητής του λογοτεχνικού περιοδικού ΛΑΒΑ και διευθυντής των εκδόσεων «Σλόβο» (Λόγος) με έδρα το Χάρκοβο. Έχει κυκλοφορήσει δεκαοκτώ ποιητικές συλλογές και προσανατολίζεται στην ποιητική της πρωτοπορίας. Ποιήματά του έχουν δημοσιευτεί σε λογοτεχνικά περιοδικά και συμπεριληφθεί σε ανθολογίες.

Αποσιωπητικά

τρία παράθυρα μαύρα:
το δεξί, του γιου,
το μεσαίο, της κόρης,
το αριστερό, της κουζίνας και της γάτας

δεν επέζησε μονάχα η Νιούσα
η γάτα μας και μόνη για όλους
τον θάνατο βρήκε εκείνη τη νύχτα:
πίσσα μαύρη κάπνα
εξωτερικά των τοίχων απλώνεται
θαρρείς μπροστά στα μάτια σου
λες και της γάτας η ψυχή
που τέτοιο θάνατο ακόμα
δεν μπορεί να πιστέψει πως θα 'χει
από κείνη την κόλαση
παλεύει να βγει

βόμβα διασποράς
άφησε στην αυλή κρατήρα
σε κείνο το σημείο
όπου πήγαινα τα μικρά
στην παιδική χαρά
ενώ απ' τα ξεβαμμένα παγκάκια
ακουγόταν η γκρίνια:
«να τα ντύνετε πιο καλά τα παιδάκια.
ρεύμα κάνει, θα πουντιάσουν».

τώρα το ρεύμα νωρίς την άνοιξη
νανούρισμα λέει
στη νεκρή (μη) οικία
όπου κάηκαν φωτογραφικά άλμπουμ
απ' όλες τις γενιές

όταν τα εγγόνια των παιδιών μου
θα τους ζητήσουν να τους δείξουν
τη φωτογραφία του παππού μου
που νίκησε το φασισμό το '45,
θα ακούσουν:
«δεν υπάρχουν φωτογραφίες του προπροπάππου,
τις έκαψαν φασίστες

• • •

-----/

/на фото — три чёрных окна моей сожжённой квартиры в самом сердце спального густонаселенного района Харькова.

Украина, начало Третьего тысячелетия/

Она пишет почти-стихи.

Её не воспринимают маститые и полумастные.

А она осталась на скорой родного Харькова:

«Мой город ранен. Как я могу его бросить?..»

Её слова молчат, пишут только глаза.

Она проросла в город, став частью его кровеносной.

Маститые и полумастные, особенно те, кто проездом

(С Новым 20 22! Какой здесь прекрасный город!

В нем столько возможностей. Моя вторая

роди

[на!])»

Но в день из двух пятёрок* начались две двойки в некро-

веносный дневник: теперь каждый кочевник благодарит

своего личного бога за то, что далеко

и можно читать зачем-то друг другу стихи,

смаковать кофе, тепло и свет, и такой же дешевый алко,

делиться с местными бомбоубежными буднями.

А кто-то так же уже далеко, но пуповина боли не отпустила:

в каждом глотке кофе вместо сахара —

крупницы стекла, раскрошенного взрывной,

каждый ватт лампочки —

через мокрую ватку к запястью на электрическом,

каждый калорий тепла —

содрать бы кожу от такого тепла да отдать тому же богу —

одному из соппринимающих молитвы:

«Сшей такую багряницу, чтобы закрыло небо от бомб,

и девушка, пишущая почти-стихи,

в свободное от спокойного дежурства на скорой время

в кафе, где слушают только самих себя,

прочла самый прекрасный стих, заглушающий всех:

долгожданную

ТИШИНУ...»

31+24

• • •

-----/

/στη φωτογραφία φαίνονται τρία μαύρα παράθυρα του καμμένου μου σπιτιού που βρίσκεται στην καρδιά μιας πυκνοκατοικημένης λαϊκής γειτονιάς του Χάρκοβου.

Ουκρανία, αρχή τρίτης χιλιετίας /

Γράφει σχεδόν-ποιήματα.

Καθαρόαιμοι και ημίαιμοι δεν την αποδέχονται.

Μα εκείνη έμεινε στο κέντρο άμεσης βοήθειας του οικείου Χάρκοβου:

«Η πόλη μου τραυματίστηκε. Πώς μπορώ να την αφήσω;..»

Τα λόγια της σωπαίνουν, μόνο τα μάτια γράφουν.

Φύτρωσε στην πόλη, έγινε μέρος του κυκλοφοριακού της.

Καθαρόαιμοι και ημίαιμοι, ειδικά οι περαστικοί

(Ευτυχισμένο το 20 22! Τι υπέροχη πόλη!

Τόσες δυνατότητες. Η δεύτερη

πατρίδα

[μου!])»

Όμως τη μέρα από δυο «άριστα» * πήραμε κακούς βαθμούς στο νεκρο-φορικό μας βιβλίο: τώρα κάθε νομάς ευγνωμονεί

τον προσωπικό του θεό που είναι μακριά

και μπορεί για κάποιο λόγο να διαβάζει στους άλλους ποίηση,

να απολαμβάνει τον καφέ του, τη ζέστη και το φως, και το φτηνό αλκοόλ,

και να μοιράζεται με τους ντόπιους την καθημερινότητα καταφυγίων.

Ενώ κάποιος άλλος είναι επίσης μακριά μα ο ομφάλιος λώρος του πόνου δεν τον αφήνει:

σε κάθε γουλιά του καφέ του, αντί για ζάχαρη

θραύσματα γυαλιού θρυμματισμένου από το ωστικό κύμα,

κάθε βατ του λαμπτήρα του

μέσα από βρεγμένο βαμβάκι καρπό ηλεκτρίζει,

κάθε θερμίδα ζέστης

τον κάνει να θέλει να βγάλει το δέρμα του να το δώσει έστω στον θεό,

σε έναν από όσους εισακούν προσευχές:

«Ράψε μια πορφύρα να σκεπάσει τον ουρανό απ' τις βόμβες,

έτσι ώστε η κοπέλα που γράφει σχεδόν-ποιήματα

στον ελεύθερο χρόνο μετά από ήρεμη βάρδια στο κέντρο άμεσης βοήθειας

σε καφέ που οι θαμώνες ακούν μόνο τους ίδιους

να διαβάσει τον πιο όμορφο στίχο που τα πάντα υπερκαλύπτει:

τηνπολυαναμενόμενη

ΣΙΩΠΗ...»

31+24

Борис Херсонский

Борис Херсонский родился в 1950 году в Черновцах (украинская Буковина), жил в Одессе, которую Херсонские были недавно вынуждены покинуть всей семьёй. Поэт, переводчик, публицист, лауреат нескольких поэтических премий. По профессии клинический психолог, заведующий кафедрой клинической психологии Одесского национального медицинского университета. Пишет на русском и украинском языках, автор пяти поэтических сборников (были и многие другие в одесском самиздате с небольшим тиражом). Его стихи публиковались в различных изданиях, были включены в антологии и переведены на английский язык.

Смотрите, свой лоб о нашу стену не расшибите,
не оставляйте коня деревянного, фаршированного солдатнею.
Мы не втащим его в свой город, погрязший в мелочном быте,
с тысячей рынков, с привычною толкотнёю,
с соседями вздорными, с суетливой роднёю,
со сварами ни о чем, с повседневной фигнёю.

Не швыряйте, ребята, камни на наши кровли.
На хрена нам ваши метательные машины?
Наш бог — не Марс-воитель, а бог торговли —
молодой Меркурий — на лице ни одной морщины.
Наши дамы распутны, семьяобильны мужчины,
Короче, коня забирайте, возвращайтесь в свои Афины.

Не примеряйте на нас одежду, что вы пошили —
она нам тесна, и вышла давно из моды.
Мы жили вдали от вас, ох, чтобы вы так жили!
Забирайте коня, возвращайтесь в прошлые годы.
Наверно, у ваших мам были тяжелые роды,
Возвращайтесь домой — мы люди иной породы

Там у вас. говорят, чинуши за письменными столами,
там тащат юношей и девиц на допросы,
Там солдаты с пушками, а бандиты там со стволами,
там поэты, забыв о стихах, пишут друг на друга доносы.
Возвращайтесь домой, возвращайтесь голы и босы,
набивайте травой наркотической папиросы.

У нас царь Приам, но мы больше любим Приапа.
И еще Цереру с ее изобильным рогом.
Что же тянется к нам ваша когтистая лапа?
Возвращайтесь домой со своим воинственным богом.
Что нам ваши войны под вымышленным предлогом?
Живите под сильной рукой при режиме строгом.

Μπορίς Χερσόνσκι

Ο Μπορίς Χερσόνσκι γεννήθηκε το 1950 στο Τσερνιβτσι (ουκρανική Μπουκοβίνα) και ζούσε στην Οδησσό, την οποία εγκατέλειψαν πρόσφατα οικογενειακώς. Είναι πολυβραβευμένος ποιητής, μεταφραστής, δοκιμιογράφος, ψυχίατρος στο επάγγελμα και καθηγητής στο εθνικό πανεπιστήμιο Μέτσνικοφ. Γράφει στα ρωσικά και στα ουκρανικά και έχει κυκλοφορήσει τουλάχιστον πέντε ποιητικές συλλογές (υπήρξαν και άλλες σε αυτοέκδοση και μικρό αριθμό αντιτύπων). Ποιήματά του έχουν δημοσιευτεί σε λογοτεχνικά περιοδικά και συμπεριληφθεί σε ανθολογίες και μεταφραστεί στα αγγλικά.

Να προσέχετε, πάνω στον τοίχο μας κάποιος δικός σας κεφάλι μη σπάσει,
μην αφήνετε δω τ' άλογό σας το ξύλινο και γεμιστό με στρατιώτες.
Δεν το παίρνουμε μέσα στην πόλη μας που στα επιούσια έχει βουλιάξει,
με τα χίλια παζάρια της και τον συνήθη συνωστισμό της,
με τους γείτονες τους μελαλήδες της και συγγενείς φασαριόζους,
με καυγάδες του τίποτα και τον βίο τον καθημερινό της.

Μην πετάτε κοτρόνες, παιδιά, στις κεραμοσκεπές μας.
Δεν τις θέλουμε, τι να τους κάνουμε τους καταπέλτες;
Είν' ο Άρης απών απ' τις συνήθειες τις λατρευτικές μας,
ο θεός μας, Ερμής νέος και αρυτίδωτος, είναι στις αγορές μας,
οι κυρίες μας εύκολες και πλούσιοι σε σπέρμα οι άρρενές μας.
Πάρτε πια τ' άλογό σας και στην Αθήνα επιστρέψτε.

Τις στολές σας να μας τις φορέσετε μην προσπαθείτε,
δεν μας κάνουν και εκτός μόδας είναι πια καιρό, μη γελιέστε.
Τη ζωή μας μακριά σας, πού να τη φανταστείτε!
Πάρτε τ' άλογο και σε παλιές εποχές επιστρέψτε.
Δύσκολη θα 'χαν οι μάνες σας γέννα, αλλιώς δεν εξηγείται,
Είμαστε άλλη ράτσα, γυρίστε εκεί όπου ζείτε.

Λένε πως οι υπάλληλοί σας γραφεία μεγάλα γεμίζουν,
λένε πως νεαρούς και κοπέλες σέρνουν σε ανακρίσεις,
στρατιώτες κανόνια και μπράβοι πιστόλια οπλίζουν,
στίχους δεν γράφουν οι ποιητές μ' αναφορές για αλλήλους.
Σπίτια σας να γυρίσετε ξυπόλυτοι, όπως οι κουρεμένοι γυρίζουν
όταν παν για μαλλί, όταν τσιγαριλίκια γεμίζουν.

Πρίαμο έχουμ' εμείς βασιλιά και τον Πρίαπο αγαπάμε
μα και τη θεά Δήμητρα με της αφθονίας το κέρας.
Τα γαμψά σας τα νύχια τι θέλουν, πού πάνε;
Σπίτι σας του πολέμου σας πάρτε το ιερό τέρας.
Να μας λείπουν οι μάχες με τις τεχνητές αφορμές σας,
Ζήστε μόνοι, λιτά, με τις ηγεσίες τις σκληρές σας.

Так что валите отсюда со своей деревянной лошадкой,
выпускайте солдат из нее, пусть бегут, побросав свои сабли.
Что нам ваш Ахиллес с его простреленной пяткой?
Плыви на фаллос, афинейский кораблик!
Возвращайтесь домой, наступайте на те же грабли,
бегите от нас подальше, покуда совсем не ослабли.

Στα τσακίδια λοιπόν από δω με το άλογο το σανιδένιο,
τους στρατιώτες αφήστε να φύγουν, σπαθιά παρατώντας.
Τι τον θέλουμε τον Αχιλλέα με το πόδι του το πληγωμένο;
Πάρε πούλο, αθηναϊκό πλοίο, να φύγεις πετώντας!
Πάτε σπίτι, στους ίδιους δρόμους σας τους σφαλερούς περπατώντας.
Προτού φύγετε έρποντας, φύγετε τώρα μακριά, για καλό σας.

Людмила Херсонская

Людмила Херсонская родилась в 1964 году в молдавском Тирасполе (сегодня столица непризнанного государства Приднестровья) и до недавнего времени жила в Одессе. Поэтесса, переводчица, преподавательница, лауреат поэтических премий. Супруга поэта Бориса Херсонского. Пишет на русском и украинском языках, автор четырёх поэтических сборников. Её стихи публиковались в различных изданиях и переводились на английский и немецкий языки.

приходит война — ты не молчи, кричи.
сволочи, кричи, твари, кричи, палачи,
не делай вид, что ничего не происходит,
не бойся тревожить всех,
тормоши, буди — когда война, разбудить не грех.
кричи на всю страну, на все другие страны кричи,
окна пошире раскрой, не глотай ее, не молчи,
не жри ее втихаря, проклятую, не даvisь.
остался где человек? отзовись!

если человек ушел, так бывает, что закончился человек,
казалось на наш век хватит, не хватило на век,
прячет голову в плечи, в голове прячет глаза,
он не против, он, практически, за.

так ты его, человека, расталкивай со всех сторон,
пусть не молчит, пусть тоже кричит он,
пусть не делает вид, что не произошло ничего.
даже последнего человека, верни его,
поверни лицом к реальности, лицом к войне,
объясни человеку, она не за окном, не вовне,
рядом с ним, там, где работа и дом,
рядом с немой, молчащим, выдавливающим фразу с трудом,
научи его говорить, по слогам кричать.
только не надо молчать. о войне не надо молчать.

Λιουντμίλα Χερσόνσκαγια

Η Λιουντμίλα Χερσόνσκαγια γεννήθηκε το 1964 στην Τιράσπολη της Μολδαβίας (νυν πρωτεύουσα του μη αναγνωρισμένου κράτους της Υπερδνειστερίας) και ζούσε μέχρι πρόσφατα στην Οδησό. Είναι βραβευμένη ποιήτρια, μεταφράστρια και διερμηνέας, αλλά και σύζυγος του ποιητή Μπορίς Χερσόνσκι. Γράφει στα ρωσικά και στα ουκρανικά. Έχει κυκλοφορήσει τέσσερις ποιητικές συλλογές, ενώ ποιήματά της έχουν δημοσιευτεί σε λογοτεχνικά περιοδικά και μεταφραστεί στα αγγλικά και στα γερμανικά.

σαν έρθει ο πόλεμος, φώναξε, μη σιωπάς.
«καθάρματα, κτήνη, δήμιοι» να τους λες, να μιλάς.
μην προσποιείσαι πως τίποτα δεν συμβαίνει,
μη φοβηθείς που οι άλλοι θ' αναστατωθούν,
ταρακούνα τους, μπρος στον πόλεμο πρέπει ν' αφυπνιστούν.
σ' όλη τη χώρα σου και στις άλλες χώρες φώναξε να ακουστείς,
άνοιξε τα παράθυρα, μη σιωπήσεις, μην τον καταπιείς,
τον πόλεμο τον καταραμένο που σε ταΐζουν μη φας, μην πνιγείς.
Άνθρωπος έμεινε πουθενά; τώρα είναι καιρός να βγεις!

κι αν ο άνθρωπος έφυγε, ενίοτε συμβαίνει: τελείωσε πια
και δεν έφτασε για μια ζωή, όπως πιστεύαμε παλιά,
το κεφάλι του σκύβει, τα μάτια του κρύβει μη δεις
πως δεν φέρνει αντίρρηση, είναι σχεδόν υποστηρικτής!

σε ησυχία μην τον αφήνεις, μη μείνει άπραγος,
να μη σιωπά, κάνε τον να φωνάξει κι αυτός,
μην προσποιείται πως τίποτα δεν έχει συμβεί,
μέχρι και τον τελευταίο άνθρωπο, φέρ' τον, να μη χαθεί.
γύρνα τον, ώστε τον πόλεμο και την αλήθεια να δει,
εξήγησέ του: δεν είναι έξω απ' το τζάμι, κάπου εκεί,
δίπλα του είναι, εκεί που δουλεύει και ζει
έτσι βουβός, μια κουβέντα μετά βίας να πει.
μάθε του λοιπόν να φωνάζει, έστω και συλλαβιστά.
να μη σιωπά μόνο, για τον πόλεμο κανείς να μη σιωπά.

Андрей Сен-Сеньков

Андрей Сен-Сеньков (Сеньков) родился в 1968 году в Душанбе и с 2001 года живёт в Москве. По профессии врач-педиатр. Автор 10 поэтических сборников, сборников рассказов, книги сказок и нескольких книг поэтических переводов. Пишет на русском языке. В следующем стихотворении упоминается современный российский художник Ринат Волигамси (Исмагилов наоборот), для которого характерны сюрреалистические черты, искажённая советская эстетика с элементами гротеска и преобладающая военная тема.

Если бы не Малевич, то тут бы стояли войска Волигамси

тысяча девятьсот восемьдесят восьмой год
двадцать третье февраля
в советском союзе как обычно
отмечают день рождения казимира малевича

советская армия в которой я служу
отмечает тоже

в лютый холод на плац выводят
азербайджанцев узбеков таджиков туркмен
выстраивают их в квадрат

командир части по фамилии паль
(не помню его национальность
но помню что фамилия переводится как мяч)
зачитывает им кругло и громко
теоретические работы малевича

мы плохо понимающие супрематический язык
южные солджерс
смотрим на снег
красивый белый снег

он подлетает к нашим погонам

чуть-чуть зависает в воздухе

еще чуть-чуть

еще

до сих пор

Αντρέι Σεν-Σενκόφ

Ο Αντρέι Σεν-Σενκόφ (Σενκόφ) γεννήθηκε το 1968 στο Ντουσανμπέ του Τατζικιστάν και από το 2001 ζει στη Μόσχα. Είναι παιδίατρος στο επάγγελμα και έχει εκδώσει 10 ποιητικές συλλογές, διηγήματα, ένα βιβλίο παραμυθιών και μια σειρά ποιητικές μεταφράσεις. Γράφει στα ρωσικά. Στο παρακάτω ποίημα αναφέρεται στον Ρινάτ Βολιγαμσί (Ισμαγίλοβ ανάποδα), σύγχρονο Ρώσο ζωγράφο με υπερρεαλιστικές επιρροές και παραποιημένη σοβιετική αισθητική με γκροτέσκα στοιχεία. Στα έργα του Βολιγαμσί κυριαρχεί η στρατιωτική θεματολογία.

Αν δεν ήταν ο Μαλέβιτς, εδώ θα κάθονταν οι στρατιές του Βολιγαμσί

έτος χίλια εννιακόσια ογδόντα οκτώ
εικοστή τρίτη του φλεβάρη
στη σοβιετική ένωση ως συνήθως
γιορτάζουν τα γενέθλια του καζιμίρ μαλέβιτς

ο σοβιετικός στρατός όπου υπηρετώ
γιορτάζει κι εκείνος

μέσα στην παγωνιά μας βγάζουν στο προαύλιο
αζέρους ουζμπέκους τατζίκους τουρκμένιους
μας παρατάσσουν σε τετράγωνο

ο διοικητής με το επίθετο παλ
(εθνικότητά του δεν θυμάμαι
θυμάμαι μόνο ότι το επίθετό του σημαίνει μπάλα)
διαβάζει δυνατά και στρογγυλά
θεωρητικά έργα του μαλέβιτς

εμείς που καταλαβαίνουμε ελάχιστα τη σουπρεματιστική γλώσσα
οι νεαροί soldiers
κοιτάμε το χιόνι
το όμορφο λευκό χιόνι

κι εκείνο πλησιάζει πετώντας στις επωμίδες μας

κρέμεται για λίγο στον αέρα

λίγο ακόμα

κι άλλο

ως τώρα

Санджар Янышев

Санджар Янышев родился в 1972 году в Ташкенте и с 1995 живёт в Москве. Филолог, поэт, переводчик узбекской литературы, композитор, лауреат поэтических премий. Пишет на русском языке, автор шести поэтических сборников. Его стихи публиковались в различных изданиях, были включены в антологии и переведены на не меньше чем девять языков. В следующем стихотворении или стихотворении в прозе мы увидим знаменитый «конфликт цивилизаций» в качестве симптома массового психоза.

Это не стихи

Со мною вот что происходит:

мой друг, самый близкий, меня удивил.

Год назад с ним случилось такое: все имена, события, чувства перемешались в голове, как при игре в лото.

«Мешочек для костей» — такой явился образ; я пользовался им как метафорой скрытого распада.

Я звонил ему, он узнавал меня, но рассказывал мне обо мне в третьем лице, мол, на днях ездил к Санджару в Ташкент, скоро снова поеду.

Кем он при этом считал звонящего, так и осталось тайной.

В Ташкенте мой друг действительно однажды был: летом 1997-го; и даже влюбился.

А теперь вот съездил в составе оркестра, в котором ему доверили ложки (поскольку никогда ни на каком инструменте не играл, и даже не пробовал).

Я тоже был в этом странном оркестре, и ещё один наш товарищ, композитор, который всегда внутри музыки, внутри оркестра — видимого и невидимого.

Помимо Ташкента, друг мой побывал «на днях» в некой экспедиции, где пережил ряд опасных приключений — каких именно, обещал рассказать при личной встрече.

Пару раз он готовился встречать меня на Московском вокзале в Питере (сам при этом находился в Челябинской области, в родовом своём гнезде).

Актуальным временем друга стали 90-е, их первая половина; мы тогда ещё не были знакомы.

О своей учёбе на истфаке питерского университета он рассказывал мне часами.

Всё готовился — то к сессии, то началу учебного года.

За несколько лет до этих разговоров я написал: «Смерть — это бесконечно длящееся мгновение; человек застревает в нем, словно незадачливый спелеолог в узком “горлышке” подземного хода».

Друг мой был бесконечно жив, просто заблудился в лабиринте одного лета.

Я пытался отыскать ключ, шифр, кончик ариадновой нити; всё казалось: скажу нужное слово — и мой друг пробудится — или, напротив, уснёт, если считает себя бодрствующим.

Σαντζάρ Γιάνισεβ

Ο Σαντζάρ Γιάνισεβ γεννήθηκε το 1972 στην Τασκένδη και από το 1995 ζει στη Μόσχα. Είναι φιλόλογος, βραβευμένος ποιητής, μεταφραστής ουζμπέκικης λογοτεχνίας και μουσικοσυνθέτης. Γράφει στα ρωσικά και έχει κυκλοφορήσει έξι ποιητικές συλλογές, ενώ ποιήματά του έχουν δημοσιευτεί σε λογοτεχνικά περιοδικά και συμπεριληφθεί σε ανθολογίες και μεταφραστεί σε τουλάχιστον εννιά γλώσσες. Στο παρακάτω ποίημα, ή πεζοποίημα, θα αντικρίσουμε την περιβόητη «σύγκρουση πολιτισμών» ως σύμπτωμα μαζικής ψύχωσης. Η πόλη Τσελιάμπινσκ βρίσκεται ανατολικά των Ουραλίων.

Αυτό δεν είναι ποίημα

Να τι μου συμβαίνει:

ένας φίλος μου, ο καλύτερός μου φίλος, με έφερε προ εκπλήξεως.

Έναν χρόνο νωρίτερα κάτι φοβερό του συνέβη: όλα τα ονόματα, τα γεγονότα και τα συναισθήματα στο κεφάλι του μπερδεύτηκαν όπως σε ένα παιχνίδι λόττο.

«Σακούλι για ζάρια» ήταν η εικόνα που μου ήρθε κατά νου —και την αξιοποίησα σαν μια μεταφορά της κρυφής αποσύνθεσης.

Τον έπαιρνα τηλέφωνο, μ' αναγνώριζε, μα μιλούσε για μένα στο τρίτο πρόσωπο. Φερειπείν, «τις προάλλες πήγα Τασκένδη να δω τον Σαντζάρ, θα ξαναπάω σύντομα».

Τι πίστευε γι' αυτόν που τον καλούσε, καλύπτεται από πέπλο μυστηρίου.

Όσο για την Τασκένδη, ο φίλος μου την έχει πράγματι επισκεφτεί, ένα καλοκαίρι του 1997, και μάλιστα βρήκε εκεί έναν έρωτα.

Τώρα πήγε εκεί μαζί με μια ορχήστρα όπου του εμπιστεύτηκαν τα κουτάλια (καθώς ποτέ δεν έπαιξε κανένα όργανο, ούτε καν έχει δοκιμάσει).

Υπήρξα κι εγώ σε τούτη την παράξενη ορχήστρα, όπως κι ένας ακόμα σύντροφός μας, συνθέτης που είναι πάντα εντός μουσικής, εντός μιας ορχήστρας ορατής ή αόρατης.

Εκτός από Τασκένδη, ο φίλος μου πήγε «τις προάλλες» σε κάποια αποστολή, όπου έζησε μια σειρά από επικίνδυνες περιπέτειες — και υποσχέθηκε να μου διηγηθεί κατ' ιδίαν ποιες ήταν.

Κάνα δυο φορές ήταν έτοιμος να πάει να με συναντήσει στο σταθμό Μόσχας στην Πετρούπολη (ενώ ο ίδιος βρισκόταν στην περιφέρεια του Τσελιάμπινσκ, στο πατρικό του σπίτι).

Ως πραγματικό χρόνο ο φίλος μου αντιλαμβανόταν το πρώτο μισό της δεκαετίας του '90, παρόλο που τότε δεν γνωριζόμασταν ακόμη.

Μπορούσε να μου μιλά για ώρες για τις σπουδές του στην ιστορική σχολή του πανεπιστημίου της Πετρούπολης.

Όλο ετοιμαζόταν, μια για την εξεταστική, μια για την αρχή της χρονιάς.

Λίγα χρόνια πριν γίνουν αυτές οι συζητήσεις είχα γράψει: «Θάνατος είναι μια στιγμή που διαρκεί μια αιωνιότητα· ο άνθρωπος εγκλωβίζεται εντός της όπως ένας άτυχος κι άπειρος σπηλαιολόγος στο στενό “λαιμό” μιας υπόγειας διάβασης».

Ο φίλος μου ήταν αιώνια ζωντανός, απλώς χάθηκε στον λαβύρινθο ενός καλοκαιριού.

Πάλευα να βρω κάποιο κλειδί, κωδικό ή άκρη του μίτου της Αριάδνης, κι όλο πίστευα πως μόλις πω την κατάλληλη λέξη, ο φίλος μου θα αφυπνιστεί — ή το αντίθετο, θα κοιμηθεί, αν θεωρεί τον εαυτό του ζυπνητό.

А потом мой друг меня снова удивил.

Он вернулся в наше время: весь, со всей своей многогранной личностью.

Правда, память у него теперь кратковременная: не как у рыбки Дори, чуть подлиннее, дней пять.

«Помнишь, — вопрошаю, — неделю назад говорили?..»

Не помнит.

Однако взгляды, как и прежде, как и все 26 лет нашей дружбы — диалектические.

«Мы бомбим сейчас — они бомбили всегда»; «если не мы их, то они нас».

Я рассказываю ему все новости за неделю (интернета у него нет): про Харьков, про Ирпень и Волноваху, про осаду любимого им Мариуполя...

И про Изюм, конечно, про Изюм.

Я привожу цифры, за которыми лица, ещё живые, но уже мёртвые.

Я забрасываю его именами, «кинжалами», трупами.

Я стараюсь быть максимально безжалостным: не обращаю в свою веру — но хотя бы разрушу бесконечный цикл забываний.

Я по кругу рассказываю одно и то же; ищу единственное слово, услышав которое, он, наконец, скажет: «Да-да, ты мне это уже говорил; родной, ты повторяешься!».

Тогда я его обниму, как никогда не обнимал, мысленно, разумеется, ибо меж нами тысячи километров, и скажу: «С возвращением!»

А потом он скажет: «Они бомбили Белград — этого я им никогда не прощу».

А я отвечу: «Зато мы теперь их накажем Третьей мировой».

Тут он слегка взгрустнёт, потом вспомнит о чём-то очень давнем, и я услышу:

«Ты, это, ты — ко мне давай эвакуируйся».

Мама будет рада, сестра...

Правда, ежели что, первая бомба — Челябинску: тут много “стратегобъектов”.

Зато — вместе помирать веселее, в окружении ракий, там, гурий».

Ну да, ну да, про себя думаю, всё верно, встретим пепел во всеоружии: для чего ещё-то нужен друг — если не можешь его проклясть?..

Όμως στη συνέχεια ο φίλος μου πάλι με έφερε προ εκπλήξεως.

Επέστρεψε στην εποχή μας, ολόκληρος, με όλη την πολύπλευρη προσωπικότητά του.

Ωστόσο η μνήμη του τώρα είναι βραχύβια, όχι σαν του ψαριού Ντόρι, λίγο μεγαλύτερη, γύρω στις πέντε μέρες.

«Θυμάσαι;» τον ρωτώ «τι έλεγαν μία βδομάδα πριν;...»

Δεν θυμάται.

Όμως οι απόψεις του είναι όπως παλιά, όπως όλα τα 26 χρόνια που κρατάει η φιλία μας, διαλεκτικές.

«Τους βομβαρδίζουμε τώρα, ενώ αυτοί μας βομβάρδιζαν πάντα, αν όχι εμείς εκείνους, τότε αυτοί εμάς».

Του μεταφέρω όλες τις ειδήσεις της εβδομάδας (δεν έχει Ίντερνετ), του μιλώ για το Χάρκοβο, για το Ιρπίν και τη Βολνοβάχα, για την πολιορκία της αγαπημένης του Μαριούπολης...

Και για το Ιζιούμ, φυσικά, για το Ιζιούμ.

Παραθέτω αριθμούς που από πίσω τους κρύβονται πρόσωπα, ζωντανά ακόμα, μα ήδη νεκρά.

Εκτοξεύω προς το μέρος του ονόματα, «φαλτσέτες», σορούς.

Προσπαθώ να είμαι αμείλικτος στο έπακρο, ας μην τον προσηλυτίσω, μα ας σπάσω έστω τον φαύλο κύκλο της ατέρμονης λησμοσύνης.

Συνεχίζω να επαναλαμβάνω τα ίδια και τα ίδια, αναζητώντας εκείνη τη μοναδική λέξη που στο άκουσμά της θα πει επιτέλους: «Ναι, ναι, μου το 'χεις ξαναπεί, επαναλαμβάνεσαι, αγαπητέ μου!»

Τότε θα τον αγκαλιάσω όπως δεν το έχω ξανακάνει, νοερά βέβαια, γιατί μας χωρίζουν χιλιάδες χιλιόμετρα, και θα του πω: «Καλώς τον! Επέστρεψες!»

Κι ύστερα θα μου πει: «Βομβάρδισαν το Βελιγράδι, δεν θα τους το συγχωρήσω ποτέ».

Κι εγώ θ' απαντήσω: «Κι εμείς θα τους τιμωρήσουμε μ' έναν Γ' Παγκόσμιο».

Τότε θα μελαγχολήσει λίγο, θα θυμηθεί κάτι πολύ παλιό και θα τον ακούσω να λέει:

«Ξέρεις τι, έλα πρόσφυγας σε μένα.

Η μάνα μου θα χαρεί κι η αδελφή μου το ίδιο...

Βέβαια, αν γίνει κάτι, η πρώτη βόμβα θα πέσει στο Τσελιάμπινσκ, έχει πολλούς στρατηγικούς στόχους εδώ.

Θα έχει όμως πλάκα να πεθάνουμε μαζί, με τη ρακή, με τα ουρί του Παραδείσου τριγύρω».

Και βέβαια, λέω από μέσα μου, σωστά τα λέει, θα ανταμώσουμε τις στάχτες ετοιμοπόλεμοι — άλλωστε, τι τον χρειάζεσαι τον φίλο, αν δεν μπορείς να τον καταραστείς;...

Влад Гагин

Влад Гагин родился в 1993 году в Уфе и до недавнего времени жил в Петербурге, где учился на журналиста. Покинул Россию из-за цензуры и репрессий нынешнего правительства. Пишет на русском языке. Поэт, редактор, публицист, автор одного поэтического сборника. Его стихи публиковались в различных литературных журналах.

видеть дальше, говорил философ, —
вот что значит быть левым

катастрофа происходила всегда, другое
дело, что мы способны
были позволить себе lifestyle

замечания — изредка, краем
глаза, на ютубе что-то увидеть,
статью прочитать, а теперь

что-то с глазами
а теперь что-то случилось с глазами

невозможно не замечать
пьяный батя пиздит наотмашь

гендерные свободы и фуагра

в этом есть доля правды, хотя
я и не вспомню, что значит
фуагра, реально не вспомню без гугла

но был мир с возможностью вы
бирать досуг, смотреть фильм
реализовывать глупости и

те десять дней совместных пускай
лягут открыткой в карман пальто

сейчас — всё иначе, кто где

запишись волонтером, если
уехал, и береги себя,

если осталась

Βλαντ Γκάγκιν

Ο Βλαντ Γκάγκιν γεννήθηκε το 1993 στην Ουφά του Μπασκορτοστάν και μέχρι πρόσφατα ζούσε στην Αγία Πετρούπολη, όπου σπούδασε δημοσιογραφία. Εγκατέλειψε τη Ρωσία εξαιτίας της λογοκρισίας και της καταστολής που εφαρμόζει η τωρινή της κυβέρνηση. Γράφει στα ρωσικά, είναι ποιητής, επιμελητής και αρθρογράφος. Έχει κυκλοφορήσει μία ποιητική συλλογή, ενώ ποιήματά του έχουν δημοσιευτεί σε λογοτεχνικά περιοδικά. Σε ένα από τα ακόλουθα ποιήματα, τα 23 πυροτεχνήματα ενδεχομένως αναφέρονται στην 23η Φεβρουαρίου, επίσημη ημέρα ίδρυσης του Κόκκινου Στρατού, η οποία στη μετασοβιετική Ρωσία είναι η λεγόμενη Ημέρα του Προστάτη της Πατρίδας.

να βλέπεις πέρα, έλεγε ο φιλόσοφος,
αυτό σημαίνει να είσαι αριστερός

καταστροφές πάντα συνέβαιναν, άλλο που
είχαμε τη δυνατότητα
να επιτρέπουμε στον εαυτό μας lifestyle

απροσεξίες που και που, με του ματιού
την άκρη να δούμε κάτι στο youtube,
να διαβάσουμε κάποιο άρθρο, όμως τώρα να

κάτι με τα μάτια
κάτι έγινε με τα μάτια

αδύνατο να μην παρατηρείς
πατέρας πιωμένος δέρνει παίρνοντας φόρα

έμφυλα δικαιώματα και φουαγκρά

έχει μια δόση αλήθειας, παρόλο που
δεν πρόκειται να θυμηθώ τι είναι
φουαγκρά, αλήθεια δεν θα θυμηθώ χωρίς google

όμως υπήρχε ένας κόσμος με δυνατότητα επι-
λογής διασκέδασης, να δει κανείς ταινία,
να υλοποιήσει ανοησίες και

εκείνες οι δέκα κοινές μας μέρες ας
πέσουν σαν καρτ ποστάλ στου παλτό την τσέπη

τώρα είναι όλα διαφορετικά, είμαστε αλλού

γράψου εθελοντής αν
έφυγες και να προσέχεις

αν έμεινες

1.

сначала казалось, что всё рухнуло
сложная психика и вот это вот всё

метафоры обрушились, как
метафоры; проекты — словно проекты

любой вопрос о письме неприличен
так казалось сначала, в первые дни

писательская группа неприлична
и этот город, разрывающий зрение, память

уведомления, экспертиза, Альбер
Камю, Ханна Арендт, дети-мигранты

теоретические наработки и линии
аффектов, желание встретиться поскорее

найти соратницу, найти переезд
найти аудиторию, лайки

доллары, место в истории
труд, климат, объятие

2.

день тишины
чтобы прийти в себя

отключил это всё
ближних предупредил

небо во вспышках
салют 23

не оборачиваться
ни при каких

брат звонил
хочет поехать туда

брат среди ночи
анalogии рухнули

1.

στην αρχή ήταν πρόδηλο πως όλα καταστράφηκαν
περίπλοκη ψυχολογία και όλα αυτά

μεταφορές κατέρρευσαν πάνω μας σαν
μεταφορές και τα σχέδια σαν σχέδια

κάθε ερώτηση περί γραφής, ακατάλληλη,
έτσι φαινόταν στην αρχή, τις πρώτες μέρες

συγγραφική ομάδα, ακατάλληλη,
όπως αυτή η πόλη που κατασπαράζει όραση και μνήμη

ειδοποιήσεις, ιατροδικαστική, Αλμπέρ
Καμύ, Χάνα Άρεντ, παιδιά μετανάστες

θεωρητικές προσπάθειες και γραμμές
πράξεων εν θερμώ, επιθυμία να βρεθούμε σύντομα

να βρω συνεργάτιδα, να βρω στέγη
να βρω ακροατήριο, λάικς

δολάρια, θέση στην ιστορία
κόπο, κλίμα, αγκαλιά

2.

ημέρα σιωπής
να συνέλθω

τα έκλεισα όλα αυτά
ενημέρωσα τους οικείους

ουρανός με εκλάμψεις
πυροτεχνήματα 23

μην κοιτάξεις πίσω
με την καμία

αδελφός τηλεφώνησε
θέλει να πάει εκεί

αδελφός μεσάνυχτα
κάθε αναλογία κατέρρευσε

всё это какой-то симптом
пьяная речь звонит

отключил это всё

отключил семью, историю, маски, угрозы, голограммы, мысли, двойников, тени, НАТО, ошибки прошлого, то,
как мы трахались в страшной стране, чтение, будильник, долги, республику, прозу, Тбилиси, идентичность,
позицию, тиндер, кто где мелькнул, небо и волю к власти

не спал даже во сне

ел что придется

3.
потом — то же самое, только
маленькая поправка в закон об отчаянии:

всё, что копили годами —

все эти рыцари света в круглых очках,
эти женщины, что научили нас видеть
интересное вместо большого

и то, как ты крошила утопию
как ты закручивала ее
в бумажки разных цветов

как потом мы шли под водой
против внутренней смерти —

всё это есть

и от этого никуда не деться

даже если хочется умереть от стыда
умереть от страха
от бессилия
от приступа тошноты

всё это есть

как простая глупая настырная связь
как фраза «нет войне» в поэтическом тексте

произнесенная через вот это вот всё

нет войне

για κάποιο σύμπτωμα πρόκειται
πιωμένη ομιλία να τηλεφωνεί

τα έκλεισα όλα αυτά

έκλεισα οικογένεια, ιστορία, μάσκες, απειλές, ολογράμματα, σκέψεις, σωσίες, σκιές, NATO, σφάλματα του παρελθόντος, πήδημα σε μια τρομακτική χώρα, ανάγνωση, ξυπνητήρι, χρέη, δημοκρατία, πρόζα, Τιφλίδα, ταυτότητα, θέση, τίντερ, ποιος εμφανίστηκε πού, ουρανό και επιθυμία εξουσίας

δεν κοιμήθηκα ούτε στον ύπνο μου

έφαγα ό,τι βρέθηκε

3.

έπειτα τα ίδια, μόνο που
μικρή τροποποίηση στον νόμο περί απόγνωσης:

ό,τι συγκεντρώσαμε τόσα χρόνια

όλοι αυτοί οι υπότες του φωτός με στρογγυλά γυαλιά
αυτές οι γυναίκες που μας έμαθαν να βλέπουμε
το ενδιαφέρον αντί για το μεγαλειώδες

κι ο τρόπος που τεμάχιζες την ουτοπία
που την τύλιγες
σε πολύχρωμα χαρτιά

το πώς βαδίζαμε κάτω απ' το νερό
ενάντια στον εσωτερικό θάνατο

όλα αυτά υπάρχουν

δεν μπορούμε να ξεφύγουμε

κι ας θέλουμε να πεθάνουμε απ' την ντροπή
να πεθάνουμε απ' τον φόβο
από την αδυναμία
από την τάση για εμετό

όλα αυτά υπάρχουν

σαν μια απλή χαζή επίμονη σχέση
σαν τη φράση «όχι στον πόλεμο» σε ποιητικό κείμενο

που λέγεται πάνω από όλα αυτά

όχι στον πόλεμο

Содержание

Вступление

Поэты XX века

Арсений Тарковский

Сергей Есенин

Евгений Евтушенко

Юрий Левитанский

Современные поэты и поэтессы о войне 2014-2022

Ольга Брагина

Ольга Скорлупкина

Станислав Бельский

Игорь Бобырев

Иван Полторацкий

Ольга Маркитантова

Миша Котовски

Андрей Костинский

Борис Херсонский

Людмила Херсонская

Андрей Сен-Сеньков

Санджар Янышев

Влад Гагин

Περιεχόμενα

Πρόλογος.....

Ποιητές του 20ού αιώνα

Αρσένι Ταρκόφσκι

Σεργκέι Γιεσένιν

Γιεβγκένι Γιεφτουσένκο

Γιούρι Λεβιτάνσκι

Σύγχρονοι ποιητές και ποιήτριες για τον πόλεμο του 2014-2022

Όλγα Μπράγκινα

Όλγα Σκορλούπκινα

Στανισλάβ Μπέλσκι

Ίγκορ Μπόμπιρεβ

Ιβάν Πολτοράτσκι

Όλγα Μαρκιτάντοβα

Μίσα Κοτόφσκι

Αντρέι Κοστίνσκι

Μπορίς Χερσόνσκι

Λιουντμίλα Χερσόνσκαγια

Αντρέι Σεν-Σενκόφ.....

Σαντζάρ Γιάνισεβ

Βλαντ Γκάγκιν